

*Załącznik do Uchwały Nr 276/5435/10
Zarządu Województwa Podkarpackiego
w Rzeszowie
z dnia 4 maja 2010 r.*

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W RZESZOWIE

***REGIONALNY PLAN DZIAŁAŃ
NA RZECZ ZATRUDNIENIA
NA 2010 ROK***

Rzeszów – kwiecień 2010 rok

WSTĘP

Opracowanie Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2010 rok dla województwa podkarpackiego jest realizacją zapisu art. 3 ust 4. ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. (Dz. U. Nr 69, poz. 415 z 2008 r. z późn. zm.).

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia jest dokumentem informującym o tym, jak polityka zatrudnienia w województwie podkarpackim odpowiada na zadania zawarte w projekcie Krajowego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na lata 2009-2011. Dokument ten odnosi się również do priorytetów i kierunków działań państwa określonych w "Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015" oraz Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki 2007-2013".

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia wskazuje grupy bezrobotnych i innych osób wymagających wsparcia na regionalnym rynku pracy w oparciu o określone priorytety wynikające z zapisów Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020.

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2010 rok składa się z pięciu rozdziałów :

- Rozdział 1 Zawiera diagnozę sytuacji na rynku pracy województwa podkarpackiego.
- Rozdział 2 Przedstawia priorytety Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2010 rok
- Rozdział 3 Zawiera opis zadań, które będą realizowane w ramach priorytetów określonych w Regionalnym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2010 rok.
- Rozdział 4 Przedstawia zagadnienia dotyczące zarządzania i współdziałania partnerów przy realizacji Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2010 rok oraz określa sposób monitorowania i sprawozdawczości z realizacji zadań w nim zawartych.

ROZDZIAŁ 1

DIAGNOZA SYTUACJI NA RYNKU PRACY WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

1. Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa podkarpackiego

1.1. Sytuacja demograficzna

Na koniec 2008 roku liczba ludności w województwie wynosiła 2 099,5 tys (tj. o 2,2 tys. więcej niż przed rokiem). Podobnie jak w 2007 roku obejmowało to 5,5 % populacji całego kraju. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 118 osób na kilometr kwadratowy (w kraju 122 osoby). Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne w województwie tj. od najwyższego w Rzeszowie 864 i Przemyślu 1 519 osób/km² (w 2007 roku odpowiednio: 2 153 i 1 528 osób/km²) do najniższego w powiatach: bieszczadzkim (19) i leskim (32) osoby/km² (w roku 2007 podobnie 19 i 32 osoby/km²). Pod względem liczby ludności województwo podkarpackie zajęło 9 miejsce w kraju (w 2007 roku również 9). Bardziej zaludniony podregion tarnobrzeski skupiał 29,2 % ogółu populacji województwa.

W okresie 2008 roku liczba ludności w województwie zwiększyła się o 2 157 osób (w 2007 roku zmniejszyła się o 226 osób). Natomiast w kraju liczba ludności zwiększyła się o 20,2 tys. (w 2007 roku zaś zmniejszyła się o 9,8 tys.). Ludność Podkarpacia cechuje nadal dosyć wysoki poziom przyrostu naturalnego. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa w 2008 roku wskaźnik ten wyniósł 1,9 i znacznie odbiegał od krajowego wynoszącego 0,9. W porównaniu do 2007 roku zwiększył się on o 0,4 przy czym w miastach nastąpił wzrost o 0,3, a na wsi o 0,5.

Nadal utrzymywał się najniższy wskaźnik urbanizacji wśród województw. W 46 miastach zamieszkiwało 40,9 % ludności (w 2007 roku w 45 miastach 40,6 %). Dla Polski wynosił on w 2008 roku 61,1 %, a w 2007 roku 61,2 %. Również struktura ludności według płci od kilku lat nie uległa większym zmianom. W ogólnej liczbie ludności nieznacznie przeważały kobiety, które stanowiły 51,1 % mieszkańców. W 2008 roku współczynnik feminizacji osiągnął w województwie wartość 104,6 (w kraju 107,1). Oznacza to, że na 100 mężczyzn przypadało statystycznie prawie 105 kobiet (w miastach 109, a na wsi 101).

Podkarpacie jest województwem stosunkowo młodym, co pokazuje mediana wieku mieszkańców. Należy jednak zauważyć, iż co roku jest coraz wyższa: w 2002 roku dla ludności ogółem wynosiła 33,6 lat, w 2007 – 35,4, a w 2008 – 35,8 lat, co oznacza, że wiek ten osiągnęła połowa ludności województwa.¹ W 2008 r. mediana w grupie mężczyzn wyniosła 34,2, a kobiet 37,5 lat (w 2007 r. wynosiła dla mężczyzn 33,9, a dla kobiet 37,2).² Dla porównania w Polsce wiek ten w 2008 roku wynosił 37,5 lat (35,6 mężczyźni oraz 39,6 lat kobiety³), a w 2007 roku 37 lat (dla mężczyzn 35, dla kobiet 39,1). Podobnie jak rok wcześniej mieszkańcy miast w 2008 roku byli w naszym województwie średnio o 2 lata starsi niż mieszkańcy wsi⁴.

¹ Stan, ruch naturalny i migracje ludności w województwie podkarpackim w 2008 roku. Rzeszów czerwiec 2009 r. US w Rzeszowie.

² Przemiany demograficzne w woj. podkarpackim w latach 2000-2007. Rzeszów 2008, s.30. Stan, ruch naturalny i migracje ludności w województwie podkarpackim w 2008 roku. Rzeszów czerwiec 2009 r. US w Rzeszowie.

³ Ludność. Stan i struktura w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 31. 12. 2008 r. Główny Urząd Statystyczny. Warszawa 2009.

⁴ Przemiany demograficzne w woj. podkarpackim w latach 2000-2007. Rzeszów 2008, s.30. Stan, ruch naturalny i migracje ludności w województwie podkarpackim w 2008 roku. Rzeszów czerwiec 2009 r. US w Rzeszowie.

Należy też zaznaczyć, że w ostatnich latach obserwuje się w województwie zmiany świadczące o stopniowym starzeniu się społeczeństwa. W ogólnej liczbie ludności następuje zmniejszanie się udziału dzieci i młodzieży do 17 lat, przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i powyżej). Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym obniżył się z 21,6 % w 2007 roku do 21 % w roku 2008. Jednocześnie wzrósł nieco udział osób w wieku poprodukcyjnym z 15,3 % w roku 2007 do 15,5 % w 2008 r. Zwiększył się także udział ludności w wieku produkcyjnym z 63,1 % w roku 2007 do 63,5 % w 2008 r.

Tabela 1. Struktura ludności wg wieku w województwie podkarpackim (w %)

Wiek	2000 rok	2008 rok	wzrost lub spadek
przedprodukcyjny	27,5	21	- 6,5
produkcyjny	58,2	63,5	+ 5,3
poprodukcyjny	14,3	15,5	+ 1,2
ogółem	100,0	100,0	---

Źródło: Rocznik statystyczny województwa podkarpackiego 2004, oraz „Stan, ruch naturalny i migracje ludności w województwie podkarpackim w 2008 roku” US w Rzeszowie.

Na 100 osób w wieku produkcyjnym⁵ w 2008 roku przypadało w województwie 58 osób w wieku nieprodukcyjnym (tj. przed- i poprodukcyjnym), a w 2007 – 59 osób. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2008 r. dla miast wynosił 51, a dla wsi 63 osoby.

Obok przyrostu naturalnego, czynnikiem kształtującym liczbę ludności są migracje ludności. Od kilku lat notuje się w naszym województwie ujemne saldo migracji. Wskutek migracji zmniejsza się liczba ludności. W 2007 r. z tego powodu liczba ludności zmniejszyła się o 3 153 osoby, a w 2008 roku o 2 311, co w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wyniosło 1,1 osób (w kraju wskaźnik ten wyniósł -0,4). Oznacza to, że liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego w ciągu roku przekroczyła liczbę osób zameldowanych na pobyt stały w tym samym okresie. W konsekwencji w 2008 roku liczba mieszkańców województwa w wyniku migracji zmniejszyła się o 1 019 mężczyzn i o 1 292 kobiety. Z miast ubyło 2 739 osób (3,2 na 1000 mieszkańców), natomiast liczba ludności na wsi zwiększyła się o 428 osób (0,3 na 1000 ludności)⁶.

1.2. Wybrane wskaźniki opisujące poziom rozwoju gospodarczego

Poziom rozwoju gospodarczego opisuje się między innymi syntetycznymi wskaźnikami aktywności gospodarczej takimi jak: **wartość produktu krajowego brutto (PKB)**⁷ oraz **wartość dodana brutto (WDB)**.⁸

⁵ Stan, ruch naturalny i migracje ludności w województwie podkarpackim w 2008 roku. Rzeszów czerwiec 2009 r. US w Rzeszowie.

⁶ Dane demograficzne pochodzą z opracowania Urzędu Statystycznego w Rzeszowie pt. „Stan, ruch naturalny i migracje ludności w województwie podkarpackim w 2008 roku.”

⁷ Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększoną o podatki od produktów i pomniejszoną o dotację do produktów. PKB jest liczony w cenach rynkowych (definicja z *Rocznika Statystycznego Województwa Podkarpackiego*, Rzeszów 2008 s. 373).

⁸ Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim i jest wyrażona w cenach bazowych.

W województwie podkarpackim w 2007 r. mieszkało ok. 5,5 % ludności Polski (udział ten od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie)⁹, a **produkt krajowy brutto** wytworzony na obszarze województwa obejmował jedynie 3,7 % całego produktu wytworzonego w Polsce, co stanowiło 11 miejsce w kraju¹⁰.

Również w przeliczeniu na jednego mieszkańca, produkt krajowy brutto w województwie podkarpackim był znacznie niższy jak w innych regionach (16 miejsce w kraju). W 2007 roku stanowił on 67,5 % produktu przypadającego na jednego mieszkańca kraju.

Tabela 2. Produkt Krajowy Brutto w województwie podkarpackim w 2007 roku.

Wyszczególnienie	2000	2007
Ogółem (mln zł)	28 514	43 685
Polska = 100	3,8	3,7
Lokata	11	11
na 1 mieszkańca (zł)	13 574	20 829
Polska = 100	69,8	67,5
Lokata	15	16

Źródło: Produkt krajowy brutto rachunki regionalne w 2007 roku. US w Katowicach 2009.

W 2007 roku wartość PKB w przeliczeniu na jednego mieszkańca (w cenach bieżących) w województwie podkarpackim wyniosła 20 829 zł¹¹. Natomiast wartość dodana brutto na jednego pracującego wyniosła dla województwa podkarpackiego 52 944 zł (w kraju 75 550 zł) tj. ok. 70,1 % średniej krajowej, co stanowiło 15 miejsce wśród województw¹².

Strukturę wartości dodanej brutto ogółem przedstawia się również według rodzajów działalności. W 2007 roku w województwie podkarpackim w strukturze tej dominowała działalność usługowa 63,5 %¹³, (w kraju 64,8 %). Na nieco wyższym poziomie od średniej krajowej odnotowano udział przemysłu (województwo – 26,7 %, Polska – 24,3 %). Na niższym natomiast udział budownictwa (województwo 6,3 %, kraj 6,5 %), oraz rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa i rybactwa (województwo 3,5 %, Polska 4,3 %)¹⁴.

Oceniając regionalny poziom rozwoju gospodarczego uwzględnia się zwykle wielkość **stopy bezrobocia**. Wskaźnik ten w województwie podkarpackim, w porównaniu do innych województw, jest stosunkowo wysoki (segregując jego wartość od najniższej do najwyższej, na koniec 2009 roku osiągnęliśmy 12 pozycję w kraju tj. 15,5 %¹⁵). Warto nadmienić, że nie jest to jednak wskaźnik, który wyczerpująco charakteryzuje sytuację na rynku pracy. W naszym województwie występuje większe niż w innych regionach kraju bezrobocie ukryte, które dotyczy głównie terenów wiejskich i słabo zurbanizowanych.

Dla pełniejszego opisu poziomu rozwoju gospodarczego województwa należy uwzględniać również wskaźniki opisujące materialne i cywilizacyjne warunki życia mieszkańców tj. poziom i jakość życia. Podejście do tych zjawisk zależy w dużej mierze od wskaźników przyjętych do analizy. W niniejszym opracowaniu posługujemy się wskaźnikami publikowanymi przez GUS (np. dochody ludności, sytuacja mieszkaniowa, sieć handlowa,

⁹ Źródło: Rocznik demograficzny 2008, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2008.

¹⁰ Produkt krajowy brutto rachunki regionalne w 2007 roku. US w Katowicach 2009.

¹¹ Produkt krajowy brutto rachunki regionalne w 2007 r. Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2009.

¹² Ibidem.

¹³ Do działalności usługowej zaliczamy: handel i naprawy, hotele i restauracje, transport, gospodarkę magazynową i łączność oraz pośrednictwo finansowe, obsługę nieruchomości i firm a także pozostałą działalność usługową. Jako odrębne sektory rozpatrywano: przemysł, budownictwo oraz rolnictwo.

¹⁴ Produkt krajowy brutto rachunki regionalne w 2007 r. Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2009.

¹⁵ Najniższą stopę bezrobocia w kraju odnotowano w województwie mazowieckim – 9,0 %.

edukacja i kształcenie, dostęp do kultury, ochrona zdrowia, transport i komunikacja). Pod względem niektórych z tych wskaźników województwo podkarpackie posiada stosunkowo niską pozycję w kraju. Dotyczy to w szczególności niskich dochodów ludności, które nie tylko obniżają poziom życia, ale przede wszystkim osłabiają stymulującą rolę wewnątrz regionalnego popytu, który jest istotnym czynnikiem rozwojowym.

1.3. Stan rozwoju przedsiębiorczości

Rozwój przedsiębiorczości wpływa na wzrost miejsc pracy, a w ich tworzeniu ważną rolę odgrywają małe i średnie firmy. Według stanu na koniec 2008 roku w województwie podkarpackim w rejestrze REGON zarejestrowane były 144 263 podmioty gospodarcze (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie) tj. o ok.1,5 % więcej niż w 2007 r., a także o 12,4 % więcej niż w 2000 roku. Firmy z Podkarpacia stanowiły ok. 3,8 % ogółu podmiotów zarejestrowanych w Polsce (3 757 093).¹⁶ Przeważająca liczba tych podmiotów tj. 95,8 % należała do sektora prywatnego, pozostałe 4,2 % do sektora publicznego. Wśród podmiotów zaliczanych do sektora prywatnego aż 80,8 % stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, w tym między innymi: handlową (34,8 %), usługową w zakresie obsługi nieruchomości i firm (12,7 %) oraz budowlaną (13,2 %). Prawie $\frac{3}{4}$ osób fizycznych prowadzących działalność na własny rachunek stanowiły podmioty jednoosobowe.¹⁷

W rejestrze REGON zarejestrowanych było również 9 785 spółek cywilnych, 6 629 spółek handlowych, 5 143 stowarzyszenia i organizacje społeczne, 2 091 wspólnot mieszkaniowych, 742 spółdzielnie oraz 217 fundacji. W końcu 2008 r. w województwie funkcjonowało 5 przedsiębiorstw państwowych tj. o 54 przedsiębiorstw mniej niż w końcu 2000 roku.

Podmioty według wielkości. W województwie podkarpackim dominują przedsiębiorstwa małe, dostarczające produkcji głównie na rynki lokalne. Pod koniec 2008 roku w podmiotach gospodarczych zatrudniających 9 i mniej osób pracowało 94,5 % ogółu zatrudnionych, 4,5 % zatrudniało 10 – 49 osób, 0,8 % – od 50 do 249 osób, a tylko 0,2 % podmiotów zatrudniało 250 osób i więcej.¹⁸

Tabela 3. Struktura wielkości podmiotów gospodarczych znajdujących się w rejestrze REGON województwa podkarpackiego wg stanu na koniec 2008

Ogółem	Podmioty o liczbie pracujących			
	9 i mniej	10-49	50-249	250 i więcej
100,0 %	94,5	4,5	0,8	0,2

Źródło: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w województwie podkarpackim. Stan na koniec 2008 roku. Urząd Statystyczny, Rzeszów luty 2009.

Najwięcej osób pracowało w podmiotach najmniejszych (o liczbie pracujących 9 osób i mniej) tj. 35,1 % ogółu pracujących oraz w podmiotach o liczbie pracujących 250 i więcej (23,9 %).

¹⁶ Źródło: Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Regionalnych <http://www.stat.gov.pl>.

¹⁷ Źródło: „Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w województwie podkarpackim. Stan na koniec 2008 roku, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, opracowania sygnalne.

¹⁸ Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w województwie podkarpackim. Stan na koniec 2008 roku. Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów luty 2009.

Tabela 4. Struktura pracujących w podmiotach zarejestrowanych w rejestrze REGON województwa podkarpackiego wg stanu na koniec 2008

Ogółem	podmioty o liczbie pracujących			
	9 i mniej	10-49	50-249	250 i więcej
100,0 %	35,1	21,3	19,7	23,9

Źródło: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w województwie podkarpackim. Stan na koniec 2008 roku, luty 2009 r. US w Rzeszowie.

Podmioty według branży. Większość podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON należało do sekcji PKD „Handel i naprawy” – 46 108 podmiotów (tj. 32 % ogółu zarejestrowanych podmiotów) oraz sekcji „Obsługa nieruchomości i firm” – 18 718 podmiotów (13 %). Podmioty należące do sekcji „Budownictwo” stanowiły 11,2 %, a do sekcji „Przemysł” 10 % ogółu podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w tym okresie w województwie podkarpackim

Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w województwie podkarpackim w 2008 r. według wybranych sekcji PKD

Sekcja PKD	Liczba podmiotów	%
Przemysł	14 482	10,0
Budownictwo	16 167	11,2
Handel i naprawy	46 108	32,0
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	10 214	7,1
Obsługa nieruchomości i firm	18 718	13,0
Edukacja	5 009	3,5
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	7 102	4,9
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	11 828	8,2
Pozostałe	14 635	10,1
Razem	144 263	100,0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Regionalnych <http://www.stat.gov.pl>.

Zróźnicowanie przestrzenne. Najwięcej podmiotów gospodarczych działa na terenach o najlepiej rozwiniętej infrastrukturze, odpowiednich rynkach zbytu, wykwalifikowanej sile roboczej, a także dostępie do wyspecjalizowanych usług i środków finansowych. Takie korzystne warunki występują najczęściej w granicach aglomeracji miejskich oraz w najbliższym ich sąsiedztwie. Znajduje to również odzwierciedlenie w województwie podkarpackim.

Na koniec 2008 r. najwięcej zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarczych działało w Rzeszowie (19 373) oraz w powiatach: rzeszowskim (9 889), mieleckim (9 129) i stalowowolskim (8 601). Najmniej natomiast na terenie powiatów: bieszczadzkiego (2 116), leskiego (2 502) i lubaczowskiego (2 772).

W stosunku do stanu z końca 2007 roku największy ich wzrost odnotowano w: Rzeszowie (wzrost o 470 podmiotów gospodarczych), powiecie dębickim (o 220), jasielskim (o 217), krośnieńskim (o 183) oraz sanockim (o 133).

Największy spadek liczby podmiotów gospodarczych odnotowano w powiatach: jarosławskim (spadek o 80 podmiotów), rzeszowskim (o 38) i Tarnobrzegu (o 35)¹⁹.

Liczbę przedsiębiorstw jako wskaźnik przedsiębiorczości dla celów porównawczych odnosi się też do liczby ludności na danym obszarze. W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące ogólnej liczby zarejestrowanych na koniec 2008 roku podmiotów gospodarczych w poszczególnych powiatach oraz przypadających na 10 tys. mieszkańców.

Biorąc pod uwagę wskaźnik, jakim jest liczba przedsiębiorstw przypadających na 10 tys. ludności do powiatów o największej liczbie zakładów należą: m. Rzeszów (1 135), m. Krosno (1 101), m. Tarnobrzeg (1 053) oraz bieszczadzki (961) i leski (943). Najmniejsze wartości tego wskaźnika odnotowano w powiatach: stryżowskim (484), przeworskim (486), przemyskim (487), lubaczowskim (488) i brzozowskim (513).

W zakresie liczby podmiotów gospodarki narodowej przypadającej na 10 tys. ludności województwo nasze zajmuje 16 miejsce w kraju (w Polsce przypada średnio 985 podmiotów na 10 tys. ludności, natomiast w naszym województwie 687).²⁰

1.4. Aktywność zawodowa i struktura zatrudnienia

Aktywność zawodowa. Liczba ludności aktywnej zawodowo w województwie podkarpackim na koniec IV kwartału 2008 wynosiła 964 tys. Aktywność zawodowa zróżnicowana była zarówno pod względem: płci, wieku, wykształcenia; jak i terytorialnym (głównie miasto– wieś). W okresie tym współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 55,8 %. Wyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w populacji mężczyzn (62,7 %) niż kobiet (49,4 %), wśród mieszkańców wsi (58,6 %) niż miast (52 %), osób w wieku 35-44 lat (88,7 %) oraz 25 – 34 lat (85,7 %) niż w pozostałych kategoriach wiekowych. Dla przykładu, w grupie wiekowej 15–24 lat wyniósł on 29,9 %, a 55 lat i więcej 26 %. Najwyższy współczynnik aktywności zawodowej odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym. Na koniec IV kwartału 2008 wyniósł on w omawianej grupie 80,8 %. Wysokiemu współczynnikowi aktywności zawodowej w tej zbiorowości towarzyszył również wysoki (w porównaniu do innych grup) wskaźnik zatrudnienia²¹, który wyniósł 75,7 %.²²

Tabela 6. Współczynnik aktywności zawodowej w województwie podkarpackim według płci i miejsca zamieszkania

Wyszczególnienie	2000 (grudzień)	2004 (grudzień)	2005 (grudzień)	2006 (grudzień)	2007 (grudzień)	2008 (grudzień)
woj. podkarpackie	55,9	54,9	54,1	53,8	55,5	55,8
Miasta	54,3	52,0	52,5	52,4	51,8	52,0
Wieś	57,0	56,8	55,2	54,8	58,0	58,6
Mężczyźni	61,7	62,1	59,4	61,3	62,4	62,7
Kobiety	50,8	48,3	49,3	46,9	48,7	49,4

Źródło: Roczniki statystyczne województwa podkarpackiego z lat 2002-2008 oraz Aktywność ekonomiczna ludności w województwie podkarpackim IV kwartał 2008 r. Urząd Statystyczny w Rzeszowie.

Pracujący. Na koniec 2008 r. w województwie podkarpackim pracowało ogółem 690 757 osób²³, z tego 168 137 w sektorze publicznym i 522 620 w sektorze prywatnym. Z ogólnej liczby pracujących 314 286 stanowiły kobiety.

¹⁹ Źródło: Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Regionalnych <http://www.stat.gov.pl>.

²⁰ Źródło: Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Regionalnych <http://www.stat.gov.pl>

²¹ Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem oraz danej grupy.

²² Aktywność ekonomiczna ludności w województwie podkarpackim IV kwartał 2008 r. Urząd Statystyczny w Rzeszowie.

²³ Źródło: Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Regionalnych <http://www.stat.gov.pl>.

W sektorze rolniczym pracowało ogółem 159 018 osób (23 %), w przemyśle 160 677 osób (23,3 %), a w budownictwie 36 084 osoby (5,2 %). W usługach natomiast pracowało łącznie 334 978 osób tj. 48,5 % (w tym w usługach rynkowych 208 532, a w nierynkowych 126 446 osób). Podkreślić należy, że w porównaniu do innych województw poziom zatrudnienia w usługach jest nadal dość niski.

Poza tym w naszym województwie utrzymuje się także mała efektywność produkcji w rolnictwie. Wpływa na to rozdrobnienie gospodarstw oraz ich przeludnienie – stąd też na znaczną skalę występuje zjawisko bezrobocia ukrytego. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa indywidualnego o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych w województwie podkarpackim w 2008 roku wynosiła 4,4 ha, a w kraju 8,8 ha.²⁴ (tj. 15 miejsce wśród województw).

Do niekorzystnych zjawisk należy zaliczyć również zbyt małą liczbę silnych podmiotów gospodarczych w branżach o wysokim nasyceniu nowoczesną techniką, co ma także wpływ na poziom emigracji z regionu wysokokwalifikowanych kadr (w tym młodzieży).

1.5. Edukacja

W ciągu ostatnich kilku lat zauważyć można w województwie podkarpackim pewnie zmiany w liczbie uczniów uczęszczających do poszczególnych typów szkół. W roku szkolnym 2008/2009 liczba uczniów szkół podstawowych wynosiła 140 254, a w porównaniu do roku poprzedniego spadła o ponad 4 700 osób. Spadek liczby uczniów szkół podstawowych widoczny jest już od kilku lat i związany jest ze zmianami demograficznymi zachodzącymi w regionie. Podobnie sytuacja wygląda w grupie uczniów gimnazjów i liceów profilowanych, gdzie od kilku lat zmniejsza się liczba uczniów tego typu szkół. Nieznaczny spadek zauważyć można również wśród uczniów liceów ogólnokształcących. Odmienne zjawisko, a więc wzrost liczby uczniów lub słuchaczy dostrzec można w szkołach policealnych, gdzie rokrocznie notuje się coraz większą liczbę uczniów. W roku szkolnym 2008/2009 do tego typu szkół uczęszczało 16 452 osoby, tj. o ponad 2 400 osób więcej niż w poprzednim roku szkolnym. Wzrost odnotowano także w grupie szkół wyższych (o 1638 osób) oraz szkół dla dorosłych (o 2 554 osoby).

Tabela 7. Liczba uczniów w poszczególnych typach szkół

Liczba uczniów/studentów	Rok szkolny			
	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009
Szkoły podstawowe	158 388	151 441	145 041	140 254
Gimnazja	99 416	94 460	89 097	83 357
Zasadnicze szkoły zawodowe	14 157	14 305	15 581	16 338
Licea ogólnokształcące	44 154	43 727	43 384	42 461
Licea profilowane	12049	9 450	6 540	4 121
Technika	39 368	39 278	41 968	41 591
Szkoły policealne	14 619	15 844	14 018	16 452
Szkoły wyższe	78 394	75 992	73 839	75 477
Szkoły dla dorosłych	6 931	6 255	7 430	9 984

Źródło: Rocznik statystyczny województwa podkarpackiego 2009, str. 214.

²⁴ Rocznik Statystyczny Województw 2009 s. 59

Ważnym wskaźnikiem dotyczącym edukacji jest współczynnik skolaryzacji netto²⁵. Poniższa tabela przedstawia współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2008/2009 dla woj. podkarpackiego w porównaniu do kraju.

Tabela 8. Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2008/2009

Wyszczególnienie	Grupy wieku	Podkarpackie	Polska
Wychowanie przedszkolne ^a	6	93,3	94,5
Szkoły:			
podstawowe	7-12	95,3	96,6
gimnazja	13-15	94,3	94,8
zasadnicze zawodowe ^b	16-18	14,6	13,8
licea ogólnokształcące ^c	16-18	42,2	44,0
licea profilowane	16-18	3,8	4,3
technika ^d	16-18	31,2	27,6
policealne	19-21	9,5	9,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z „Rocznika Statystycznego Województw 2009”, str. 407.

^a w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych i przedszkolach, bez dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego przy zakładach opieki zdrowotnej;

^b łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy;

^c łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi;

^d łącznie z technikami uzupełniającymi i szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe

Sieć szkół

W roku szkolnym 2008/2009 liczba szkół w woj. podkarpackim wynosiła ogółem 2 464 (o 10 więcej niż w roku szkolnym 2007/08), z czego 1 158 stanowiły szkoły podstawowe. Ponad jedna piąta ogółu szkół w województwie to gimnazja (570 szkół), blisko 6% stanowiły technika, podobnie jak szkoły policealne. Dokładne dane dotyczące liczby poszczególnych rodzajów szkół w poszczególnych latach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Sieć szkół w województwie wg organów prowadzących

Typ szkoły	Rok szkolny			
	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009
Szkoły podstawowe	1181	1180	1169	1158
Gimnazja	541	543	560	570
Zasadnicze szkoły zawodowe ^a	115	117	121	120
Licea ogólnokształcące ^b	139	143	141	140
Licea profilowane	86	82	66	51
Technika ^c	186	170	149	144
Szkoły policealne	151	154	136	143
Szkoły wyższe	17	17	17	16
Szkoły dla dorosłych	111	97	95	122

Źródło: Rocznik statystyczny województwa podkarpackiego 2009, str. 214-216.

^a łącznie ze szkołami specjalnymi ponadgimnazjalnymi przysposabiającymi do pracy.

²⁵ Współczynnik skolaryzacji netto – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

^b Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

^c Łącznie z technikami uzupełniającymi oraz artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Analizując dane przedstawione w tabeli zauważamy, iż w roku szkolnym 2008/09, w porównaniu do poprzedniego roku, wzrosła liczba gimnazjów, szkół policealnych i szkół dla dorosłych. Zmniejszyła się natomiast liczba szkół podstawowych, zasadniczych szkół zawodowych, liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych, techników i szkół dla wyższych.

Uczniowie szkół zasadniczych zawodowych

W roku szkolnym 2008/2009 w woj. podkarpackim do szkół zasadniczych zawodowych uczęszczało 16 338 uczniów (o 757 więcej niż w poprzednim roku szkolnym). W roku szkolnym 2008/09 zasadnicze szkoły zawodowe opuściło 4 224 absolwentów, tj. o 389 osób mniej niż w poprzednim roku szkolnym.

Tabela 10. Uczniowie i absolwenci szkół zasadniczych zawodowych w woj. podkarpackim

	Uczniowie			Absolwenci		
	2006/07	2007/08	2008/09	2005/06	2006/07	2007/08
Zasadnicze szkoły zawodowe ^a	14 781	15 581	16 338	4 776	4613	4224

Źródło: Rocznik statystyczny województwa podkarpackiego 2009, str. 214.

^a Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy

Uczniowie szkół średnich

W roku szkolnym 2008/09 do liceów ogólnokształcących na Podkarpaciu uczęszczało 42 461 uczniów (o 923 mniej niż w roku poprzednim), a do liceów profilowanych uczęszczało 4 121 uczniów (o 2 419 mniej niż w roku ubiegłym). Z kolei w roku szkolnym 2007/08 licea ogólnokształcące opuściło 14 281 absolwentów (o 148 więcej niż w roku poprzednim). Licea profilowane opuściło 2 824 absolwentów (o 1019 mniej niż w roku poprzednim). Jeśli chodzi o technika to do tego typu szkół w roku szkolnym 2008/09 uczęszczało 41 591 uczniów (o 377 mniej niż w roku poprzednim), opuściło je zaś w roku 2007/08 9 159 absolwentów (o 832 więcej niż w roku poprzednim). W ostatnim okresie można zaobserwować spadek liczby uczniów w technikach, liceach ogólnokształcących i profilowanych.

Tabela 11. Uczniowie i absolwenci szkół średnich w woj. podkarpackim

	Uczniowie			Absolwenci		
	2006/07	2007/08	2008/09	2005/06	2006/07	2007/08
Licea ogólnokształcące ^a	44 081	43 384	42 461	14 514	14133	14281
Licea profilowane	9 450	6 540	4 121	4 234	3 843	2 824
Technika ^b	42 364	41 968	41 591	9 663	8 327	9 159

Źródło: Rocznik statystyczny województwa podkarpackiego 2009, str. 215.

^a Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

^b Łącznie z technikami uzupełniającymi oraz szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Szkolnictwo wyższe

Ważną rolę w rozwoju zasobów intelektualnych regionu odgrywa sieć wyższych uczelni, przygotowująca kadry wysoko wykwalifikowanych pracowników. W porównaniu do kraju potencjał edukacyjny województwa podkarpackiego jest niewielki, chociaż w ostatnich latach można zaobserwować rozwój szkolnictwa wyższego (szczególnie niepublicznego).

W roku akademickim 2008/2009 w naszym regionie funkcjonowało 16 uczelni, z tego najwięcej (11) to szkoły niepaństwowe o profilu uniwersyteckim, w tym wyższe szkoły zawodowe. Poza tym na Podkarpaciu funkcjonuje 3 wyższe szkoły ekonomiczne, 1 uniwersytet i 1 wyższa szkoła techniczna.

W województwie podkarpackim w roku akademickim 2008/2009 studiowało 75 477 osób tj. o 1 638 osób więcej niż w roku poprzednim. Najwięcej osób tj. 25 797 studiowało w szkołach niepaństwowych o profilu uniwersyteckim oraz na Uniwersytecie Rzeszowskim (23 675 osób). W wyższych szkołach ekonomicznych studiowało 12 302 osoby, a na Politechnice Rzeszowskiej im. Ignacego Łukasiewicza 13 703.

2. Ogólna charakterystyka bezrobocia

2.1. Zmiany liczby bezrobotnych w czasie

Pomimo notowania w ostatnich latach spadkowych tendencji rejestrowanego bezrobocia w naszym województwie, głównym zagrożeniem w społecznym odbiorze jest jeszcze nadal jego zbyt wysoki poziom.

Cechy charakterystyczne bezrobocia w województwie to:

- duże zróżnicowanie przestrzenne o znacznej rozpiętości stopy bezrobocia pomiędzy powiatami;
- utrzymujący się od dłuższego czasu wysoki poziom bezrobotnych zamieszkujących na terenach wiejskich (62,5 % ogółu bezrobotnych);
- stosunkowo wysoki odsetek bezrobotnych kobiet – stanowią one ponad połowę ogółu bezrobotnych, a tempo spadku bezrobocia wśród kobiet jest zdecydowanie niższe niż mężczyzn;
- duża skala bezrobocia ludzi młodych - poziom bezrobocia ludzi w wieku 18-34 lat wynosi ponad 55%;
- znaczny udział wśród ogółu bezrobotnych osób z niskim wykształceniem (osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej stanowią od kilku lat ponad połowę bezrobotnych);
- utrzymujące się na wysokim poziomie bezrobocie długotrwałe – osoby pozostające w rejestrach urzędów pracy ponad 12 miesięcy stanowią jedną trzecią bezrobotnych, w tym blisko 20% oczekuje na pracę powyżej 24 miesiące;
- niski odsetek osób zarejestrowanych bezrobotnych uprawnionych do pobierania zasiłku dla bezrobotnych (17,6 %), co podkreśla tylko fakt bliskości pomiędzy stanem bezrobocia, a sytuacją ubóstwa.

W latach 2001-2008 (pomijając wahania sezonowe) liczba bezrobotnych na terenie województwa podkarpackiego systematycznie spadała. Od 2009 roku nastąpił wzrost liczby osób rejestrujących się jako bezrobotne w powiatowych urzędach pracy.

Tabela 12. Zmiany w liczbie bezrobotnych w latach 2001-2009

Stan na koniec roku	Liczba bezrobotnych ogółem	Wzrost/ spadek do roku poprzedniego	w tym: bezrobotne kobiety	Wzrost/ spadek do roku poprzedniego
2001	195 173	+ 13 005	100 472	+ 3 202
2002	187 519	- 7 654	93 772	- 6 700
2003	182 497	- 5 022	92 598	- 1 174
2004	170 293	- 12 204	88 723	- 3 875
2005	163 956	- 6 337	87 626	- 1 097
2006	145 246	- 18 710	81 490	- 6 136
2007	126 360	- 18 886	73 127	- 8 363
2008	115 567	- 10 793	64 122	- 9 005
2009	141 944	+ 26 377	71 158	+ 7 036

Zródło: Wyliczenia własne na podstawie sprawozdań statystycznych o rynku pracy.

Na koniec 2009 roku w województwie podkarpackim było zarejestrowanych 141 944 bezrobotnych. W porównaniu do stanu z końca grudnia 2008 liczba bezrobotnych wzrosła ogółem o 26 377 osób. W okresie roku w poszczególnych miesiącach występowały sezonowe zmiany liczby bezrobotnych. Od stycznia do marca oraz od lipca do grudnia notowano co miesiąc wzrost liczby bezrobotnych. Spadek liczby bezrobotnych zanotowano jedynie w okresie wiosennym (tj. kwiecień – czerwiec). Należy jednak podkreślić, że niezależnie od zmian liczby bezrobotnych w poszczególnych miesiącach, poziom bezrobocia był wyższy niż w roku 2008.

W 2009 roku w porównaniu ze stanem z grudnia 2008 r. wzrost liczby bezrobotnych zanotowano we wszystkich powiatach naszego województwa, przy czym największy w: stalowowolskim (wzrost o 2 385 bezrobotnych), mieleckim (o 2 217), jarosławskim (o 1 864), krośnieńskim (o 1 658), jasielskim (o 1 617) i przeworskim (o 1 557).

Stopa bezrobocia w końcu grudnia 2009 wynosiła 15,5 % (w kraju 11,9 %). Rozpiętość między najwyższą, a najniższą stopą bezrobocia w naszym województwie wyniosła w grudniu 2009 roku 18 pkt. proc. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: brzozowskim (24,8 %), leskim (24,6 %), bieszczadzkiem (24,5 %), nizańskim (23,5 %) i strzyżowskim (21,8 %). Najniższą natomiast w: m. Krośnie (6,8 %), m. Rzeszowie (7,2 %) oraz w powiatach: dębickim (12,3 %) oraz rzeszowskim (12,9 %). Stopę bezrobocia wyższą od średniej w województwie odnotowano w 17 powiatach.

Analizując „napływ” i „odpływ”²⁶ osób bezrobotnych będących w ewidencji urzędów pracy w roku 2009 należy stwierdzić, iż w okresie 12 miesięcy 2009 r. w powiatowych urzędach pracy zarejestrowało się ogółem 181 331 bezrobotnych (w 2008 roku 148 112 osób). Tradycyjnie już w zdecydowanej większości były to osoby powracające do ewidencji po raz kolejny, czyli uprzednio zarejestrowane jako bezrobotne. Po raz kolejny zarejestrowało się 139 127 osób tj. 76,7 % ogółu napływu (natomiast po raz pierwszy 42 204 tj. 23,3 %). Powtórne rejestracje dotyczyły głównie osób, które po okresie krótkotrwałego zatrudnienia (w tym także subsydiowanego ze środków Funduszu Pracy) powracały do ewidencji urzędów pracy, gdyż pracodawcy nie oferowali im stałych miejsc pracy.

²⁶ „Napływ” obejmuje liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych w danym okresie w urzędach pracy, a „odpływ” stanowi liczba osób wyłączonych z ewidencji powiatowych urzędów pracy w tym samym okresie.

Tabela 13. „Napływ” i „odpływ” bezrobotnych w województwie podkarpackim w latach 2001-2009

Lata	„napływ” bezrobotnych	„odpływ” bezrobotnych	w tym z powodu podjęcia pracy
2001	135 323	122 318	60 445
2002	135 537	143 191	67 646
2003	138 253	143 275	70 954
2004	140 416	152 620	72 338
2005	151 774	158 111	69 648
2006	146 921	165 631	73 626
2007	143 375	162 261	69 770
2008	148 112	158 905	62 023
2009	181 331	154 954	61 734

Źródło: Wyliczenia własne na podstawie sprawozdań statystycznych o rynku pracy.

Wśród ogólnej liczby nowo zarejestrowanych kobiety stanowiły 44,9 % (81 444 kobiety), zamieszkali na wsi 60,2 % (109 177 osób), poprzednio pracujący 68,6 % (124 338 osób), bezrobotni w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki 15,9 % (28 881 osób), zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy 3,2 % (5 889 osób), a cudzoziemcy 0,08 % tj. 139 osób.

W okresie 2009 r. najwięcej bezrobotnych zarejestrowało się w powiatach:

- mieleckim (11 543 osób),
- m. Rzeszowie (11 409),
- dębickim (11 137),
- jasielskim (10 914),
- rzeszowskim (10 729),
- jarosławskim (9 800).

Najmniej bezrobotnych zarejestrowało się natomiast w powiatach:

- bieszczadzkiem (2 422 osoby),
- leskim (2 730),
- m. Krośnie (3 681),
- m. Tarnobrzegu (3 827),
- tarnobrzeskim (4 812).

Drugim elementem obrazującym dynamikę bezrobotnych jest liczba osób, które tracą status bezrobotnego. W 2009 r. z ewidencji urzędów pracy wyrejestrowano 154 954 bezrobotnych (w 2008 roku 158 905), z tego 39,8 % tj. 61 734 osoby z tytułu podjęcia pracy. Spośród ogółu wyłączeń z tytułu podjęcia pracy 13 314 osób tj. 21,6 % uzyskało zatrudnienie w ramach miejsc pracy subsydiowanych z Funduszu Pracy (w 2008 roku 11 881 osób tj. 19,2 %).

Największą liczbę wyrejestrowanych osób z ewidencji bezrobotnych odnotowano w następujących powiatach:

- m. Rzeszowie (10 013 osób),
- dębickim (9 804),
- rzeszowskim (9 627),
- mieleckim (9 326),
- jasielskim (9 297).

Najmniej natomiast w powiatach:

- bieszczadzkim (2 046 osób),
- leskim (2 443),
- m. Krośnie (3 181),
- m. Tarnobrzegu (3 431),
- tarnobrzeskim (4 016).

Częstym powodem wyrejestrowania z ewidencji było niepotwierdzenie przez bezrobotnych ustawowego obowiązku gotowości do podjęcia pracy. Z tego powodu wyłączono 46 264 osoby tj. 29,9 % ogólnej liczby wyrejestrowanych (w 2008 r. 30, 8 %). W okresie 2009 roku „odpływ” bezrobotnych był większy od „napływu” o 26 377 osób.

Występujące na rynku pracy trudności łagodzone były w pewnym stopniu poprzez działania powiatowych urzędów pracy w ramach tzw. aktywnych form promocji zatrudnienia. Do prac interwencyjnych skierowano 3 793 bezrobotnych (w 2008 r. 4 154). Przy robotach publicznych zatrudniono 2 644 osoby (w 2008 r. 1 872), na szkolenia zostało skierowanych 10 256 bezrobotnych (w 2008 r. 9 539), na staż 16 520 (w 2008 r. 11 640), na przygotowanie zawodowe w miejscu pracy 505 osób (w 2008 r. 5 376) oraz do prac społecznie użytecznych 1 999 bezrobotnych (w 2008 r. 2 068).

2.2. Bezrobotni z prawem do zasiłku

Z ogólnej liczby zarejestrowanych na koniec grudnia 2009 roku bezrobotnych 24 996 osób posiadało prawo do pobierania zasiłku. Uprawnieni do zasiłku dla bezrobotnych stanowili 17,6 % ogółu zarejestrowanych. W porównaniu do stanu z końca grudnia 2008 liczba zasiłkobiorców wzrosła o 6 442 osoby.

Najwyższy udział zasiłkobiorców w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych odnotowano w następujących powiatach:

- niżańskim (22,1 %),
- kolbuszowskim (21,2 %),
- leskim (20,4 %),
- lubaczowskim (20,3 %),
- strzyżowskim (20,2 %),
- krośnieńskim i brzozowskim (po 20,1 %).

Najniższy natomiast w powiatach:

- przeworskim (12,6 %),
- m. Tarnobrzegu (13,3 %),
- ropczycko – sędziszowskim (13,6 %),
- sanockim (14,4 %),
- m. Rzeszowie (14,6 %),
- dębickim (14,9 %).

2.3. Bezrobotni zamieszkali na wsi

Na koniec grudnia 2009 spośród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych – 88 745 osób mieszkało na terenach wiejskich, co stanowiło 62,5 %. Natomiast zamieszkałe na wsi kobiety stanowiły 49,8 % ogółu bezrobotnych z terenów wiejskich (tj. 44 225 osób).

W porównaniu ze stanem z końca 2008 roku liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi zwiększyła się o 16 201 osób.

Tabela 14. Bezrobotni zamieszkali na wsi w województwie podkarpackim w latach 1999-2007

Stan na koniec roku	Liczba bezrobotnych ogółem	w tym: bezrobotnych zamieszkałych na wsi	% udział w ogólnej liczbie bezrobotnych
2001	195 173	124 401	63,7
2002	187 519	118 247	63,0
2003	182 497	115 117	63,1
2004	170 293	107 919	63,4
2005	163 956	103 802	63,3
2006	145 246	92 098	63,4
2007	126 360	79 888	63,2
2008	115 567	72 544	62,8
2009	141 944	88 745	62,5

Źródło: Wyliczenia własne na podstawie sprawozdań statystycznych o rynku pracy.

Najwyższy udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi odnotowano w następujących powiatach:

- przemyskim (100,0 %),
- brzozowskim (91,3 %),
- krośnieńskim (89 %),
- strzyżowskim (87,7 %),
- kolbuszowskim (86,5 %).

Najniższy natomiast w powiatach:

- stalowowolskim (41,1 %),
- mieleckim (52,6 %),
- sanockim (54 %),
- dębickim (58 %),
- bieszczadzkiem (58,5 %).

Wśród bezrobotnych zamieszkałych na wsi 18,1 % (2008 r. 16,7 %) posiadało prawo do zasiłku dla bezrobotnych, a 12 % (2008 r. 11,4 %) gospodarstwo rolne, którego powierzchnia nie przekraczała 2 ha przeliczeniowych. Bezrobotni zamieszkali na wsi to przede wszystkim osoby młode w wieku do 34 lat (57,3 % ogółu bezrobotnych z terenów wiejskich), posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne i poniżej (58,6 %), a także posiadające niewielkie doświadczenie zawodowe - 35,5 % spośród nich posiadało staż pracy maksymalnie do 5 lat, a 29,1 % dotychczas w ogóle nie pracowało. Osoby te również stosunkowo długo pozostawały w ewidencji urzędów pracy (34 % bezrobotnych zamieszkałych na wsi pozostawało bez pracy powyżej 12 miesięcy, z tego 19,2 % powyżej 24 miesięcy).

2.4. Struktura bezrobocia

Bezrobotni wg płci

Na koniec 2009 r. bezrobotne kobiety stanowiły 50,1% (tj. 71 158) ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (w 2008 r. 55,5 %). W porównaniu do stanu z końca grudnia 2008 ich liczba zwiększyła się o 7 036. Mężczyźni stanowili natomiast 49,9 % ogółu zarejestrowanych tj. 70 786 osób (w 2008 r. 44,5 %).

Tradycyjnie już sytuacja kobiet na rynku pracy jest bardziej niekorzystna niż mężczyzn. Bezrobotne kobiety stanowią z reguły ponad połowę ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Najczęściej są to osoby młode w wieku od 18 do 34 lat (57,4 % ogółu bezrobotnych kobiet) stosunkowo długo pozostające bez pracy (39,9 % ogółu zarejestrowanych kobiet pozostaje w ewidencji urzędów pracy powyżej 12 miesięcy z tego 24,1 % dłużej niż 2 lata). Trudności tych nie eliminuje ich wyższy poziom wykształcenia. Wykształcenie wyższe posiadało 13,4 % bezrobotnych kobiet i 7 % bezrobotnych mężczyzn. Policealne i średnie zawodowe 28,5 % kobiet i 22,4 % mężczyzn, a średnie ogólnokształcące 13,5 % kobiet i 7,1 % mężczyzn. Bezrobotni mężczyźni przeważali natomiast wśród osób posiadających niższy poziom wykształcenia. Wykształcenie zasadnicze zawodowe posiadało 36,5 % bezrobotnych mężczyzn i 26,5 % kobiet, a gimnazjalne i poniżej 27 % zarejestrowanych mężczyzn i 18,1 % kobiet.

Bezrobotni wg wieku

Najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby w wieku od 25 do 34 lat (30,3 %). Drugą, co do liczebności były osoby w wieku od 18 do 24 lat (25,3 %). Łącznie stanowili oni 55,6 % ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Wśród bezrobotnych kobiet, osoby w wieku 25 do 34 lat stanowiły 33,1 %, a w wieku 18 do 24 lat 24,3 % (łącznie 57,4 %).

Tabela 15. Bezrobotni według wieku

wiek w latach	bezrobotni ogółem stan na 31. 12. 2009	% bezrobotnych ogółem	w tym: kobiety	% kobiet
18-24	35 917	25,3	17 305	24,3
25-34	43 036	30,3	23 571	33,1
35-44	28 155	19,8	15 542	21,8
45-54	26 395	18,6	12 563	17,7
55-59	7 213	5,1	2 177	3,1
60-64	1 228	0,9	---	---
ogółem	141 944	100,0%	71 158	100,0%

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS – 01 – zał.1.

Bezrobotni według wykształcenia

W grupie osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy najliczniejszy udział stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe (31,5 %) oraz policealne i średnie zawodowe (25,5 %). Wykształcenie gimnazjalne i niższe posiadało 22,5 % ogółu bezrobotnych. Najmniej natomiast, tj. 10,2 % ogółu bezrobotnych

legitymowało się wykształceniem wyższym. Podkreślić jednak należy, iż w ostatnich latach następuje wzrost tej kategorii bezrobotnych (na koniec 2004 r. stanowili 5,5 %, w 2006 r. 6,9 %, w 2007 r. 7,8 % i 2008 r. 9,2 %).

Osoby posiadające niskie kwalifikacje zawodowe (wykształcenie gimnazjalne i poniżej oraz zasadnicze zawodowe) stanowiły łącznie 54 % ogółu bezrobotnych. Osoby te pozostają długo w rejestrach powiatowych urzędów pracy. Stanowili oni 68 % grupy bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy.

Tabela 16. Bezrobotni wg wykształcenia

poziom wykształcenia	bezrobotni ogółem stan na 31. 12. 2009	% bezrobotnych ogółem	w tym: kobiety	% kobiet
Wyższe	14 470	10,2	9 538	13,4
Policealne i średnie zawodowe	36 137	25,5	20 308	28,5
Średnie ogólnokształcące	14 621	10,3	9 575	13,5
Zasadnicze zawodowe	44 710	31,5	18 852	26,5
Gimnazjalne i poniżej	32 006	22,5	12 885	18,1
Ogółem	141 944	100,0%	71 158	100,0%

Zródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS – 01 – zał.1.

Bezrobotni według stażu pracy

W końcu grudnia 2009 r. wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych 27,1 % nie posiadało jeszcze dotychczas żadnego udokumentowanego stażu zawodowego. Krótki staż pracy tj. do 5 lat posiadało łącznie 35,7 % ogółu bezrobotnych. Natomiast w grupie bezrobotnych kobiet brakiem stażu pracy legitymowało się 30,6 %, a stażem do 5 lat 35,7 %. Tak więc osoby bez doświadczenia zawodowego i posiadające krótki staż pracy stanowiły 62,8 % ogółu bezrobotnych. Jeszcze w większym stopniu sytuacja ta dotyczyła kobiet, które stanowiły 66,3 % ogółu swojej kategorii bezrobotnych.

Tabela 17. Bezrobotni według stażu pracy

staż pracy w latach	bezrobotni ogółem stan na 31. 12. 2009	% bezrobotnych ogółem	w tym: kobiety	% kobiet
do 1	20 081	14,1	11 222	15,8
od 1-5	30 652	21,6	14 156	19,9
od 5-10	17 793	12,5	8 830	12,4
od 10-20	20 015	14,1	10 128	14,2
od 20-30	11 841	8,3	4 369	6,1
30 i więcej	3 075	2,2	669	0,9
bez stażu pracy	38 487	27,1	21 784	30,6
Ogółem	141 944	100,0%	71 158	100,0%

Zródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS – 01 – zał.1.

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

Bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 m-cy stanowili na koniec grudnia 2009 roku 33,6 % ogółu bezrobotnych (z tego 18,8 % pozostawało bez pracy powyżej 24 m-cy). W grupie bezrobotnych kobiet 39,8 % oczekiwało na uzyskanie zatrudnienia ponad rok (z tego 24,1 % powyżej 24 m-cy).

Tabela 18. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Bezrobotni ogółem stan na 31. 12. 2009	% bezrobotnych ogółem	w tym: kobiety	% kobiet
do 1	11 028	7,8	4 156	5,8%
od 1 do 3	28 216	19,9	12 593	17,7%
od 3 do 6	26 354	18,6	12 720	17,9%
od 6 do 12	28 654	20,2	13 331	18,7%
od 12 do 24	20 974	14,8	11 189	15,7%
powyżej 24	26 718	18,8	17 169	24,1%
Ogółem	141 944	100,0%	71 158	100,0%

Zródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS- 01 – zał..1.

Bezrobocie, w szczególności długotrwałe, powoduje przechodzenie osób z tej grupy do sfery dezaktywacji zawodowej, a także wywołuje związane z tym różnorodne negatywne zjawiska społeczne. Jest to sytuacja tym bardziej niekorzystna, że w tej kategorii bezrobotnych znajduje się znaczna grupa młodych osób w wieku do 34 lat (44 % pozostających w ewidencji urzędów pracy ponad 12 miesięcy), osoby posiadające niski poziom wykształcenia (tj. 62,7 % bezrobotnych powyżej 12 miesięcy stanowią osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej). Długotrwałe bezrobotni często nie posiadają doświadczenia zawodowego lub krótki staż pracy (do 5 lat). Stanowią oni 59,1 % bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy. Zauważyć także należy, że wśród bezrobotnych długo pozostających bez pracy znaczny jest również udział osób z wyższych kategorii wiekowych. W grupie wieku 45– 54 lat 13,7 % to osoby pozostające bez pracy ponad 12 m-cy, a 35–44 lat 15,8 %.

Bezrobotni według Polskiej Klasyfikacji Działalności

Na koniec 2009 r. populacja bezrobotnych, którzy pracowali przed zarejestrowaniem się w urzędach pracy wynosiła 103 457 osób, tj. ok. 72,9 % ogółu zarejestrowanych. W porównaniu do stanu z końca 2008 r. (84 211) liczba tych osób wzrosła o 19 246.

Wśród bezrobotnych poprzednio pracujących:

- 73 403 osoby (tj. 71 %) pracowały wcześniej w zakładach sektora prywatnego,
- 22 181 osób (tj. 21,4 %) w zakładach sektora publicznego,
- 7 873 osoby (tj. 7,6 %) w zakładach o niezidentyfikowanym rodzaju działalności (brak dokładnych danych w dokumentach przedłożonych w urzędach pracy).

Tabela 19. Bezrobotni poprzednio pracujący według Polskiej Klasyfikacji Działalności

Wyszczególnienie	Bezrobotni poprzednio pracujący wg stanu na 31. 12. 2009	w tym: ze zwolnień z przyczyn dot. zakładu pracy	Oferty pracy zgłoszone w 2009 roku
Ogółem	141 944	4 923	47 175
<i>w tym wybrane sekcje:</i>			
Przetwórstwo przemysłowe	29 262	2 911	5 939
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	18 869	501	8 901
Budownictwo	10 900	161	3 406
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5 761	32	8 134
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3 483	59	440
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3 181	60	1 887
Transport i gospodarka magazynowa	3 133	281	1 581
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2 490	61	2 318

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-01.zał.2.

* Wg sprawozdań MPiPS-01 w 2009 r. zgłoszono 47.263 oferty pracy, liczba ofert pracy podana w powyższym zestawieniu została pomniejszona o oferty, z realizacji których pracodawcy zrezygnowali.

Najwięcej bezrobotnych pracowało poprzednio w zakładach pracy należących do sekcji: przetwórstwo przemysłowe (28,3 %), handel i naprawy (18,2 %), budownictwo (10,5 %), administracja publiczna (5,6 %), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (3,4 %), działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (3,1 %), transport i gospodarka magazynowa (3 %), a także działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (2,4 %). Najmniej natomiast w zakładach pracy zaliczonych do sekcji: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę oraz górnictwo i wydobywanie (po 0,2 %) ogółu bezrobotnych poprzednio pracujących.

Bezrobotni według zawodów

Na koniec 2009 r. najwyższą liczbę bezrobotnych odnotowano w następujących grupach zawodów i specjalnościach (wg 2 cyfrowych kodów zawodów):

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 37 892 osoby (tj. 33,4 %) ogółu bezrobotnych posiadających zawód,
- technicy i inny średni personel - 23 118 (tj. 20,3 %),
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy - 15 705 (tj. 13,8 %),
- specjaliści - 13 303 (tj. 11,7 %),
- pracownicy przy pracach prostych - 9 560 (tj. 8,4 %).

Znaczną grupę tj. 28 331 osób stanowili bezrobotni zarejestrowani bez określonego zawodu, co stanowiło 20 % w ogólnej liczbie bezrobotnych.

Najmniej bezrobotnych natomiast odnotowano w następujących grupach zawodów:

- siły zbrojne - 7 osób (tj. 0,001 %) ogółu bezrobotnych posiadających zawód,
- parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy -300 (tj. 0,3 %),
- rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy - 2 791 (tj. 2,5 %),
- pracownicy biurowi - 3 829 (tj. 3,4 %),
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń - 7 108 (tj. 6,3 %).

W porównaniu do stanu z końca grudnia 2008 roku wzrost liczby bezrobotnych odnotowano w przypadku wszystkich grup zawodów, w tym największy w następujących:

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy - (wzrost o 7 607 osób) ,
- technicy i inny średni personel - (o 3 857),
- specjaliści - (o 3 060),
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy - (o 1 776).

O 6 819 osób wzrosła również liczba bezrobotnych, którzy podczas rejestracji w urzędzie pracy nie udokumentowali posiadanego zawodu.

Tabela 20. Bezrobotni według grup zawodów

Grupy zawodów	kody zaw.	stan na 31.12. 2008	stan na 31.12. 2009	wzrost lub spadek w stos. do 31.12.08
Parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1	229	300	71
Parlamentarzyści, politycy, wyżsi urzędnicy, zawodowi działacze	11	0	0	0
Kierownicy dużych i średnich organizacji	12	143	203	60
Kierownicy małych przedsiębiorstw	13	86	97	11
Specjaliści	2	10 243	13 303	3 060
Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	21	1241	1 792	551
Specjaliści nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia	22	1047	1 299	252
Specjaliści szkolnictwa	23	1548	1 895	347
Pozostali specjaliści	24	6407	8 317	1 910
Technicy i inny średni personel	3	19 261	23 118	3 857
Średni personel techniczny	31	8039	10 415	2 376
Średni personel w zakresie nauk biologicznych i ochrony zdrowia	32	4512	5 132	620
Nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy	33	46	54	8
Pracownicy pozostałych specjalności	34	6664	7 517	853
Pracownicy biurowi	4	3 361	3 829	468
Pracownicy obsługi biurowej	41	2839	3 217	378
Pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów	42	522	612	90
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	5	13 929	15 705	1 776
Pracownicy usług osobistych i ochrony	51	6525	7 624	1 099
Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	52	7404	8 081	677
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	6	2 724	2 791	67
Rolnicy	61	1299	1 303	4
Ogrodnicy	62	753	783	30
Leśnicy i rybacy	63	521	553	32
Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	64	151	152	1
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	7	30 285	37 892	7 607
Górnicy i robotnicy budowlani	71	6848	8 721	1 873
Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	72	11827	16 202	4 375

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2010 rok

Robotnicy zawodów precyzyjnych, ceramicy, wytwórcy wyrobów galanteryjnych, robotnicy poligraficzni i pokrewni	73	786	1 047	261
Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	74	10824	11 922	1 098
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	8	5 546	7 108	1 562
Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	81	1263	1 568	305
Operatorzy i monterzy maszyn	82	2603	3 366	763
Kierowcy i operatorzy pojazdów	83	1680	2 174	494
Pracownicy przy pracach prostych	9	8 471	9 560	1 089
Pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach	91	4521	4 879	358
Robotnicy pomocniczy w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewni	92	180	198	18
Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	93	3770	4 483	713
Siły zbrojne	0	6	7	1
Siły zbrojne	01	6	7	1
Bez zawodu	00	21 512	28 331	6 819
Razem	99	115 567	141 944	26 377

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-01.zał.3.

Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy na koniec grudnia 2009 odnotowano również:

- 35 917 bezrobotnych do 25 roku życia tj. 25,3 % (w 2008 r. 22,7 %) ogólnej liczby bezrobotnych,
- 3 020 osób bezrobotnych, które ukończyły szkołę wyższą do 27 roku życia tj. 2,1 % (w 2008 r. 1,9 %),
- 69 599 długotrwale bezrobotnych tj. 49 % (w 2008 r. ok. 55,4 %),
- 15 837 kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka tj. ok. 22,3 % (w 2008 r. ok. 22,6 %),
- 21 325 bezrobotnych powyżej 50 roku życia tj. 15 % (w 2008 r. ok. 14,9 %),
- 28 996 bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych tj. 20,4 % (w 2008 r. 21,8 %),
- 46 377 bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego tj. ok. 32,7 % (w 2008 r. 32,6 %),
- 76 716 bezrobotnych bez wykształcenia średniego tj. 54 % (w 2008 r. 56,2 %),
- 6 666 bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia tj. ok. 4,7 % (w 2008 r. 5,1 %),
- 1 238 bezrobotnych, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia tj. ok. 0,9 % (w 2008 r. 0,9 %),
- 5 071 bezrobotnych niepełnosprawnych tj. ok. 3,6 % (w 2008 r. ok. 3,1 %),
- 10 669 osób bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki tj. 7,5 % (w 2008 r. 6,1 %).

3. Oferty pracy

W ostatnich latach na rynku pracy naszego województwa następował wzrost liczby ofert pracy jednakże w 2009 r. w związku z negatywnymi skutkami sytuacji kryzysowej w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano ich spadek. Stąd też nadal nie są w pełni zaspokojone potrzeby w tym zakresie przy występującym dodatkowo znacznym zróżnicowaniu przestrzennym liczby zgłaszanych przez pracodawców ofert pracy.

W okresie 2009 r. pracodawcy zgłosili do powiatowych urzędów pracy łącznie 47 263 oferty, z tego 28 957 (tj. 61,3 %) było ofertami pracy subsydiowanej. W 2008 roku zgłoszono łącznie 51 046 ofert, z tego oferty pracy subsydiowanej stanowiły 55,7 %.

Spośród ogólnej liczby ofert pracy zgłoszonych w 2009 roku 15 020 (tj. 31,8 %) pochodziło z sektora publicznego, 2 357 (ok. 5 %) skierowanych było do osób, którym nie upłynął okres 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, a 1 435 (ok. 3 %) adresowanych było do osób niepełnosprawnych.

Tabela 21. Oferty pracy zgłoszone do powiatowych urzędów pracy w województwie podkarpackim w latach 2001 – 2009

Lata	Oferty pracy ogółem	w tym:	
		pracy subsydiowanej	z sektora publicznego
2001	25 129	8 521	5 571
2002	28 470	12 944	6 980
2003	39 334	22 556	12 066
2004	40 346	20 038	11 031
2005	41 016	18 757	11 125
2006	48 932	20 054	12 565
2007	49 327	24 494	13 669
2008	51 046	28 458	15 389
2009	47 263	28 957	15 020

Źródło: Wyciążenia własne na podstawie sprawozdań o rynku pracy.

Najwięcej ofert pracy zgłosili pracodawcy z powiatów:

- m. Rzeszowa - 7 322 oferty pracy,
- mieleckiego - 3 435,
- rzeszowskiego - 3 323,
- jasielskiego - 2 244.

Najmniej zaś z powiatów:

- leskiego - 621 ofert pracy,
- bieszczadzkiego - 626,
- kolbuszowskiego - 744,
- tarnobrzeskiego - 1 079.

Analizując natomiast oferty pracy subsydiowanej podkreślić należy, że największy udział tych ofert w ogólnej liczbie zgłoszonych ofert pracy zanotowano w powiatach:

- przeworskim - 91 %,
- strzyżowskim - 90,7 %,
- przemyskim - 90,5 %,
- lubaczowskim - 87,8 %.

Najniższy zaś w powiatach:

- m. Rzeszowie - 21,5 %,
- m. Krośnie - 42,1 %,
- rzeszowskim - 46,6 %,
- m. Tarnobrzegu - 49,4 %.

Średnio na jedną ofertę pracy w 2009 roku przypadało ok. 33 bezrobotnych (w 2008 27). W 18 powiatach liczba bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy była wyższa lub równa średniej w województwie. Wskaźnik ten był najkorzystniejszy w m. Rzeszowie (11), Krośnie (12), m. Tarnobrzegu (22), powiecie rzeszowskim (26), mieleckim (28) oraz m. Przemyślu (29). Natomiast najmniej korzystny w powiatach: kolbuszowskim (60), krośnieńskim (57), przemyskim (53), brzozowskim (51) oraz jarosławskim (50).

Analizując zgłoszone oferty pracy w okresie 2009 roku wg Polskiej Klasyfikacji Działalności należy podkreślić, że najwięcej ofert zgłoszili pracodawcy z następujących sekcji :

- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle - 8 901 (tj. 18,9 % ogółu zgłoszonych ofert pracy),
- administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne - 8 134 (tj. 17,2 %),
- przetwórstwo przemysłowe – 5 939 (tj. 12,6 %),
- budownictwo – 3 406 (tj. 7,2 %),
- edukacja – 3 144 (tj. 6,7 %).

Oferty pracy adresowane były najczęściej do osób bezrobotnych z następujących grup zawodów:

- pracownicy przy pracach prostych – 9 952 (tj. 21,1 % ogółu zgłoszonych ofert w określonych zawodach),
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 9 002 (tj. 19,1 %),
- pracownicy biurowi – 7 657 (tj. 16,3 %),
- technicy i inny średni personel – 7 510 (tj. 15,9 %),
- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 5 950 (tj. 12,6 %).

Z analizy zgłoszonych ofert wynika, iż podobnie jak w latach poprzednich pracodawcy za pośrednictwem urzędów pracy częściej poszukiwali pracowników do prac, które nie wymagają zbyt skomplikowanych umiejętności i wysokich kwalifikacji zawodowych. Urzędy pracy zajmują się głównie bezrobotnymi i poszukującymi pracy posiadającymi stosunkowo niskie kwalifikacje zawodowe. Stąd też z uwagi na dużą podaż bezrobotnych mogących pracować na stanowiskach robotniczych jest to nadal najbardziej dogodny sposób pozyskiwania przez pracodawców pracowników z tych grup zawodów.

Tabela 22. Oferty pracy według grup zawodów

Grupy zawodów	kody zaw.	oferty pracy zgłoszone :		wzrost lub spadek w stos. do 2008 r.
		w 2008 r.	w 2009 r.	
Parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1	270	326	56
Parlamentarzyści, politycy, wyżsi urzędnicy, zawodowi działacze	11	0	0	0
Kierownicy dużych i średnich organizacji	12	143	203	60
Kierownicy małych przedsiębiorstw	13	127	123	-4
Specjaliści	2	3 552	3 587	35
Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	21	647	554	-93
Specjaliści nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia	22	641	692	51
Specjaliści szkolnictwa	23	955	795	-160
Pozostali specjaliści	24	1309	1 546	237
Technicy i inny średni personel	3	7 870	7 510	-360
Średni personel techniczny	31	962	868	-94
Średni personel w zakresie nauk biologicznych i ochrony zdrowia	32	717	758	41
Nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy	33	140	118	-22
Pracownicy pozostałych specjalności	34	6051	5 766	-285
Pracownicy biurowi	4	7 579	7 657	78
Pracownicy obsługi biurowej	41	6630	6 630	0
Pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów	42	949	1 027	78
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	5	9 258	9 002	-256
Pracownicy usług osobistych i ochrony	51	3729	3 759	30
Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	52	5529	5 243	-286
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	6	268	250	-18
Rolnicy	61	16	32	16
Orodnicy	62	119	115	-4
Leśnicy i rybacy	63	133	103	-30
Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	64	0	0	0
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	7	8 193	5 950	-2 243
Górnicy i robotnicy budowlani	71	2628	2 076	-552
Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	72	3072	1 863	-1 209
Robotnicy zawodów precyzyjnych, ceramicy, wytwórcy wyrobów galanteryjnych, robotnicy poligraficzni i pokrewni	73	222	370	148
Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	74	2271	1 641	-630
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	8	3 513	2 865	-648
Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	81	531	513	-18
Operatorzy i monterzy maszyn	82	1137	854	-283
Kierowcy i operatorzy pojazdów	83	1845	1 498	-347
Pracownicy przy pracach prostych	9	10 137	9 952	-185
Pracownicy przy pracach prostych W handlu i usługach	91	7451	7 723	272
Robotnicy pomocniczy w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewni	92	106	113	7
Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	93	2580	2 116	-464
Siły zbrojne	0	0	0	0
Siły zbrojne	01	0	0	0
Bez zawodu	00	108	76	-32
Razem	99	50 748	47 175	-3 573

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-01 zał.3. Wg sprawozdań MPiPS-01 w okresie 2009 r. zgłoszono łącznie 47. 263 oferty pracy. Natomiast liczba ofert pracy podana w powyższym zestawieniu została pomniejszona o oferty z realizacji których pracodawcy zrezygnowali.

4. Formy promocji zatrudnienia

Wobec ograniczonej i niewystarczającej w stosunku do potrzeb liczby ofert pracy, szczególną rolę w pomocy uzyskania przez bezrobotnych zatrudnienia, odgrywają aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu i promocji zatrudnienia, finansowane ze środków budżetu państwa w tym głównie Funduszu Pracy.

Tabela 23. Aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu i promocji zatrudnienia w województwie podkarpackim w latach 2005 – 2009

Rok	Osoby zatrudnione przy:		Bezrobotni skierowani na staż	Bezrobotni, którzy rozpoczęli przygotow. zawodowe w m.pracy	Bezrobotni, którzy podjęli działalność gospodarczą	Podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów utworzenia stanow. pracy	Bezrobotni, którzy ukończyli przyuczenie do zawodu lub zmienili kwalifikacje	Bezrobotni, którzy podjęli pracę po przyuczeniu do zawodu lub zmianie kwalifikacji
	pracach interwencyjnych	robotach publicznych						
2005	5 768	3 212	9 562	2 817	1 331	1 687	5 888	2 381
2006	5 281	482	10 236	2 838	1 544	2 015	6 963	2 965
2007	4 655	501	10 286	3 774	1 874	2 843	8 486	3 676
2008	4 154	1 872	11 640	5 376	2 365	3 197	9 353	3 210
2009	3 793	2 644	16 520	505	3 276	3 417	10 217	3 034

Źródło: Wyczerpanie własne na podstawie sprawozdań statystycznych o rynku pracy.

Efektywność zatrudnieniowa programów aktywizacji w województwie podkarpackim w 2009 roku nie została jeszcze wyliczona i opublikowana, natomiast w 2008 roku wyniosła średnio 52,3% (w kraju 56,0 %) i była o 3,3% niższa niż w roku poprzednim. Najwyższą efektywność zatrudnieniową (poza dotacjami dla bezrobotnych na podjęcie działalności gospodarczej oraz dotacjami na wyposażenie i wyposażenie stanowisk pracy) uzyskano w ramach prac interwencyjnych – 77,4% (w kraju 73,3%). Dość dużą efektywność osiągnięto także w ramach przygotowania zawodowego w miejscu pracy – 46,5% (w kraju 53,4%) oraz w ramach robót publicznych – 45,9% (w kraju 46,6%). Niższy wskaźnik osiągnięto dla staży – 44,9% (w kraju 54,2%) oraz szkoleń – 34,6% (w kraju 39,2%). Najniższą efektywność zatrudnienia osiągnięto w ramach prac społecznie użytecznych – 22,5% (w kraju 43,4%). Koszt uczestnictwa w programie dla jednej osoby wyniósł 4 919,8 zł (w kraju 4 768,8 zł), a koszt ponownego zatrudnienia 11 011 zł (w kraju 9 147,5 zł).

5. Wydatki z funduszu pracy na formy promocji zatrudnienia

W 2009 r. środki z Funduszu Pracy na aktywne formy promocji zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu przekazywane były bezpośrednio samorządom powiatowym według określonego algorytmu. Na działania te przeznaczono z Funduszu Pracy łącznie 280,7 mln zł (w 2008 197,8 mln zł).

Z tej kwoty:

- 114,0 mln zł (tj. 40,6 % ogółu wydatków na aktywne formy) przeznaczono na stypendia,
- 56,7 mln zł (tj. 20,2 %) środków na podjęcie przez bezrobotnych działalności gospodarczej,
- 44,7 mln zł (tj. 15,9 %) środków na podjęcie pracy w ramach refundacji pracodawcom kosztów zatrudnienia osoby bezrobotnej,
- 22,1 mln zł (tj. 7,9 %) na szkolenia,
- 18,2 mln zł (tj. 6,5 %) na roboty publiczne,
- 18,1 mln zł (tj. 6,4 %) na prace interwencyjne,
- 6,9 mln zł (tj. 2,5 %) na pozostałe aktywne formy.

ROZDZIAŁ 2

PRIORYTETY REGIONALNEGO PLANU DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA 2010 ROK

Biorąc pod uwagę priorytety określone w projekcie Krajowego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na lata 2009-2011 oraz cele strategiczne i priorytety wynikające z zapisów Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020 w Regionalnym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2010 roku ustalone zostały priorytety obejmujące:

- zwiększenie aktywności zawodowej oraz rozwój kompetencji mieszkańców regionu,
- rozwój przedsiębiorczości oraz gospodarki opartej na wiedzy,
- wspieranie aktywnej polityki oraz partnerstwa na rynku pracy.

Wynikają one zarówno z analizy sytuacji na rynku pracy województwa podkarpackiego, jak również stanu rozwoju gospodarki regionu, która to wciąż jeszcze odczuwa skutki globalnego kryzysu ekonomicznego, które niekorzystnie wpływają na stan zatrudnienia. Dlatego też zadania zawarte w Regionalnym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2010 rok koncentrować się będą na realizacji tych usług i instrumentów rynku pracy, które sposobem efektywny ograniczać będą skutki bezrobocia oraz wspierać powstawanie nowych miejsc pracy szczególnie w tych powiatach, w których nastąpiło pogorszenie sytuacji na rynku pracy spowodowane zwolnieniami grupowymi. Działania te wspierane będą również poprzez realizację przez partnerów rynku pracy projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w tych jego priorytetach, które obejmują pomoc dla osób tracących pracę w wyniku redukcji zatrudnienia. Na sytuację na rynku pracy województwa niekorzystnie wpływa fakt, że znaczna grupa zarejestrowanych osób bezrobotnych długo oczekuje na podjęcie pracy. Osoby długotrwale bezrobotne stanowiły na koniec 2009 roku 49 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Problemem są również niskie kwalifikacje osób bezrobotnych, z których to ponad połowa tj. 54 % bezrobotnych posiadała również niski poziom wykształcenia: zasadnicze zawodowe – 31,5 % oraz gimnazjalne i poniżej – 22,5 % ogółu bezrobotnych. Nadal utrzymuje się również wysoki odsetek bezrobotnych ludzi młodych, którzy stanowią ponad połowę (55,6 %) zarejestrowanych bezrobotnych. Podkreślić również należy, iż bezrobotni w wieku mobilnym tj. do 44 lat stanowią aż 75,4 % ogółu bezrobotnych. Dlatego też wsparcie oraz działania aktywizacyjne kierowane będą do tych osób bezrobotnych, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.

Niezbędne jest również zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom zamierzającym podjąć własną działalność gospodarczą tak, aby uzyskały one nie tylko wsparcie finansowe, ale także wiedzę i praktyczną pomoc w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej. Pozwoli to również na zapewnienie koniecznego wsparcia pomostowego, często niezbędnego w początkowym okresie funkcjonowania nowych przedsiębiorstw. W Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020 wykazano potrzebę wzmocnienia firm innowacyjnych poprzez finansowanie wprowadzania innowacji, co w wymierny sposób przyczyni się do przyspieszenia rozwoju województwa poprzez wspieranie i kreowanie innowacji nastawionych na tworzenie dobra w wymiarze społecznym i ekonomicznym.

Skuteczność promocji zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu wiąże się przede wszystkim bezpośrednio z procesami gospodarczego rozwoju województwa oraz aktywnością partnerów rynku pracy. Stąd też ważnym jest podejmowanie wszelkich działań w tym zakresie przez wszystkich partnerów działających na regionalnym rynku pracy. Dlatego też tworzenie warunków do rozwoju dialogu i partnerstwa w rozwiązywaniu problemów rynku pracy przyczynić się będzie podejmowania zarówno przez instytucje rynku pracy jak i partnerów rynku pracy działań korzystnie oddziałujących na sytuację gospodarczą i społeczną regionu.

**OPIS ZADAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA, KTÓRE BĘDĄ REALIZOWANE
W RAMACH PRIORYTETÓW OKREŚLONYCH W REGIONALNYM PLANIE DZIAŁAŃ
NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA 2010 ROK**

Priorytet 1 Zwiększenie aktywności zawodowej oraz rozwój kompetencji mieszkańców regionu

Zadanie 1.1 Rozwój zasobów ludzkich w regionie poprzez inwestowanie w edukację

1.1.1 Wsparcie tworzenia programów rozwojowych dla szkół i placówek edukacyjnych

Cel: Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów i zmniejszenie dysproporcji w ich osiągnięciach edukacyjnych oraz podnoszenie jakości kształcenia

Planowane działania:

- dodatkowe zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze oraz specjalistyczne służące wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnej w trakcie procesu kształcenia,
- doradztwo i opiekę pedagogiczno – psychologiczną dla uczniów wykazujących problemy w nauce lub z innych przyczyn zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu szkolnictwa (np.: wsparcie dla uczniów z obszarów wiejskich, wsparcie dla uczniów niepełnosprawnych, przeciwdziałanie uzależnieniom, programy prewencyjne, przeciwdziałanie patologiom społecznym),
- programy skierowane do dzieci i młodzieży, które znajdują się poza systemem szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego (przedwcześnie opuszczający system szkolnictwa) umożliwiające ukończenie danego etapu kształcenia oraz kontynuację nauki,
- dodatkowe zajęcia (pozalekcyjne i pozaszkolne) dla uczniów ukierunkowane na rozwój kompetencji kluczowych, ze szczególnym uwzględnieniem ICT, języków obcych, przedsiębiorczości, nauk przyrodniczo – matematycznych,
- rozszerzenie oferty szkół o zagadnienia związane z poradnictwem i doradztwem edukacyjno-zawodowym, informowaniem uczniów o korzyściach płynących z wyboru danej ścieżki edukacyjnej oraz możliwościach dalszego kształcenia w kontekście uwarunkowań lokalnego i regionalnego rynku pracy (szkolne ośrodki kariery),
- wdrożenie nowych, innowacyjnych form nauczania i oceniania cechujących się wyższą skutecznością niż formy tradycyjne,
- wdrażanie programów i narzędzi efektywnego zarządzania placówką oświatową przyczyniających się do poprawy jakości nauczania.

Zadanie to realizowane będzie w ramach Priorytetu IX Rozwój Wykształcenia i Kompetencji w regionach Działania 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty – Podziałania 9.1.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie.

Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 15 000 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w 2010 roku w wyniku realizowanych projektów w 430 szkołach (podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne) realizowane będą projekty rozwojowe, w tym w 350 szkołach na obszarach wiejskich.

Wskaźniki:

- liczba szkół w których wdrażane będą projekty rozwojowe
- w tym: na obszarach wiejskich i w miastach

1.1.2 Wsparcie finansowe uczniów szczególnie uzdolnionych znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej

Cel: Zmotywowanie uczniów do kształcenia w kierunkach uznanych za kluczowe dla regionu.

Planowane działania:

Realizacja regionalnych programów pomocy stypendialnej dla szczególnie uzdolnionych uczniów (zwłaszcza w zakresie nauk matematycznych, przyrodniczych i technicznych) szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, których niekorzystna sytuacja materialna stanowi barierę w rozwoju edukacyjnym

Zadanie to realizowane będzie jako projekt systemowy realizowany przez Departament Edukacji i Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w ramach Priorytetu IX Rozwój Wykształcenia i Kompetencji w regionach Działania 9.1 „Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty” – Podziałania 9.1.3 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 7 000 000 PLN.

Przewidywane efekty:

W wyniku realizacji tego projektu:

- opracowanych zostanie 1400 zindywidualizowanych i nowatorskich programów rozwoju edukacyjnego oraz systemu indywidualnej oceny realizacji i postępów uczniów szczególnie uzdolnionych,
- 900 nauczycieli przygotowanych zostanie do indywidualnej, niestandardowej pracy z uczniami szczególnie uzdolnionymi w określonych przedmiotach nauczania.

Wskaźniki:

- liczba uczniów objętych programem stypendialnym
- liczba nauczycieli zaangażowanych we wdrażanie programów stypendialnych

1.1.3 Podniesienie jakości szkolnictwa zawodowego

Cel: Dostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb zmieniającego się rynku pracy.

Planowane działania:

Realizowane będą programy rozwojowe szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe ukierunkowane na zmniejszanie wyrównania dysproporcji w osiągnięciach uczniów w trakcie procesu kształcenia oraz podnoszenie jakości procesu kształcenia w szczególności obejmujące:

- dodatkowe zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze oraz specjalistyczne służące wyrównaniu dysproporcji edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia,
- doradztwo i opiekę pedagogiczno – psychologiczną dla uczniów wykazujących problemy w nauce lub z innych przyczyn zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu szkolnictwa (np. wsparcie dla uczniów z obszarów wiejskich, wsparcie dla uczniów niepełnosprawnych, przeciwdziałanie uzależnieniom, programy prewencyjne, przeciwdziałanie patologiom społecznym),
- dodatkowe zajęcia (pozalekcyjne i pozaszkolne) dla uczniów ukierunkowane na rozwój kompetencji kluczowych, ze szczególnym uwzględnieniem ICT, języków obcych, przedsiębiorczości, nauk przyrodniczo-matematycznych,
- efektywne programy doradztwa edukacyjno-zawodowego,
- modernizację oferty kształcenia zawodowego i dostosowanie jej do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy (wprowadzanie nowych kierunków kształcenia, modyfikacja programów nauczania na kierunkach istniejących),
- współpracę szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z pracodawcami i instytucjami rynku pracy służącą podnoszeniu kwalifikacji zawodowych uczniów jako przyszłych absolwentów i wzmocnienia ich zdolności do zatrudnienia (w tym zwłaszcza w zakresie praktycznych form nauczania – staże i praktyki),
- wyposażenie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe w nowoczesne materiały dydaktyczne (w tym podręczniki szkolne) zapewniające wysoką jakość kształcenia,
- wdrożenie nowych, innowacyjnych form nauczania i oceniania cechujących się wyższą skutecznością niż formy tradycyjne,
- wdrażanie programów i narzędzi efektywnego zarządzania placówką oświatową przyczyniających się do poprawy jakości nauczania.

Zadanie to realizowane będzie w ramach Priorytetu IX Rozwój Wykształcenia i Kompetencji w regionach Działania 9.2 „Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 40 000 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w 2010 roku w wyniku realizowanych projektów 245 szkół i placówek kształcenia zawodowego wdroży programy rozwojowe, a 175 szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe nawiąże współpracę z przedsiębiorstwami.

Wskaźniki:

- liczba szkół i placówek oświatowych w których wdrażane będą projekty rozwojowe
- liczba szkół i placówek oświatowych, które nawiązały współpracę z pracodawcami w zakresie kształcenia zawodowego

1.1.4 Upowszechnienie formalnego kształcenia ustawicznego

Cel: Uzupelnienie lub podwyższenie wykształcenia oraz kwalifikacji ogólnych i zawodowych mieszkańców regionu.

Planowane działania:

Projekty obejmować będą:

- kampanie informacyjne w zakresie: korzyści płynących z formalnego podwyższania lub uzupełniania posiadanych kwalifikacji oraz potrzeb regionalnego lub lokalnego rynku pracy w tym zakresie,
- programy formalnego kształcenia ustawicznego skierowane do osób dorosłych zainteresowanych uzupełnieniem lub podwyższeniem swojego wykształcenia i kwalifikacji ogólnych i zawodowych,
- programy formalnego potwierdzenia kwalifikacji ogólnych i zawodowych zdobytych w sposób pozaformalny i nieformalny (wsparcie dla osób, które deklarują chęć przystąpienia do egzaminu zewnętrznego i potwierdzenie posiadanych kwalifikacji) ,
- usługi doradcze w zakresie wyboru ścieżki kształcenia (lub uzupełnienia wykształcenia i kwalifikacji formalnych) w kontekście potrzeb regionalnego lub lokalnego rynku pracy,
- wsparcie dla placówek kształcenia ustawicznego, praktycznego i doskonalenia zawodowego w zakresie kształcenia formalnego ukierunkowane na monitorowanie potrzeb oraz rozszerzenie lub dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb regionalnego i lokalnego rynku pracy, podwyższenie jakości oferty edukacyjnej w tym również ubieganie się o akredytację Kuratora Oświaty, rozwój innowacyjnych form kształcenia ustawicznego w tym również w formie e –learningu.

Zadanie to realizowane będzie w ramach Priorytetu IX Rozwój Wykształcenia i Kompetencji w regionach Działania 9.3 „Upowszechnienie formalnego kształcenia ustawicznego” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 20 000 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Planuje się, że w 2010 roku w ramach realizowanych projektów 1600 osób dorosłych uczestniczyć będzie w różnych formach kształcenia ustawicznego podwyższających lub uzupełniających posiadane kwalifikacje.

Wskaźniki:

- liczba osób uczestniczących w różnych formach kształcenia ustawicznego w 2010 roku

1.1.5 Doskonalenie zawodowe pracowników systemu oświaty

Cel: Dostosowywanie kwalifikacji do potrzeb zmieniającego się rynku pracy poprzez doskonalenie zawodowe kadry szkół i placówek oświatowych.

Planowane działania:

Projekty obejmować będą:

- studia podyplomowe i kursy doskonalące dla nauczycieli w zakresie zgodnych z lokalną i regionalną polityką edukacyjną (w tym przygotowanie do nauczania drugiego przedmiotu lub rodzaju prowadzonych zajęć),

- studia podyplomowe, kursy i szkolenia oraz inne formy podwyższania kwalifikacji pracowników placówek kształcenia ustawicznego, praktycznego i doskonalenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu,
- studia wyższe dla nauczycieli zainteresowanych podwyższeniem lub uzupełnieniem posiadanego wykształcenia,
- studia podyplomowe i kursy doskonalące dla nauczycieli i pracowników administracji oświatowej w zakresie organizacji, zarządzania, finansowania oraz monitoringu działalności oświatowej,
- programy przekwalifikowania nauczycieli szkolnych w związku ze zmieniającą się sytuacją demograficzną (niż szkolny) w kierunku kształcenia ustawicznego (osób dorosłych).

Zadanie to realizowane będzie w ramach Priorytetu IX Rozwój Wykształcenia i Kompetencji w regionach Działania 9.4 „Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Realizowane będą również projekty skierowane na doskonalenie kwalifikacji kadry kierowniczej, nauczycieli oraz pracowników szkół i placówek oświatowych poprzez kursy doskonalące, kursy kwalifikacyjne oraz formy warsztatowe. Zadanie to realizowane będzie przez **Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie** w ramach działalności statutowej.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w 2010 roku w ramach realizowanych projektów 400 nauczycieli będzie uczestniczyć w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach w tym:

- 200 nauczycieli z obszarów wiejskich
- 30 nauczycieli kształcenia zawodowego

W ramach projektu systemowego realizowanego przez Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie w 2010 roku kwalifikacje zawodowe podniesie 400 nauczycieli we wszystkich formach szkoleniowych, 100 wizytatorów i dyrektorów szkół, 40 pracowników jednostek samorządu terytorialnego. Natomiast Certyfikat Kompetencji Podkarpackiego Nauczyciela uzyska 320 uczestników projektu.

Zakłada się że w 2010 roku w ramach działalności statutowej Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie zorganizowane zostanie 109 kursów doskonalących dla nauczycieli i pracowników oświaty których skorzysta około 10 000 osób.

Wskaźniki:

- liczba nauczycieli uczestniczących w doskonaleniu zawodowym, w tym:
- nauczycieli z obszarów wiejskich
- nauczycieli kształcenia zawodowego
- liczba osób, które uczestniczyły w kursach doskonalących w 2010 roku
- liczba osób, które uczestniczyły w formach warsztatowych w 2010 roku
- liczba osób, które uczestniczyły w studiach podyplomowych w 2010 roku

1.1.6 Rozwój kwalifikacji pracowników przedsiębiorstw w regionie

Cel: Podniesienie kwalifikacji zawodowych osób pracujących poprzez ogólne i specjalistyczne szkolenia zawodowe oraz doradztwo.

Planowane działania:

Realizowane będą projekty obejmujące:

- ogólne i specjalistyczne szkolenia oraz doradztwo związane ze szkoleniami dla kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw w zakresie m.in.: zarządzania, identyfikacji potrzeb w zakresie kwalifikacji pracowników, organizacji pracy, zarządzania BHP, elastycznych form pracy, wdrażania technologii produkcyjnych przyjaznych środowisku, wykorzystania w prowadzonej działalności technologii informacyjnych i komunikacyjnych,
- doradztwo dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, w tym dla osób samozatrudnionych, w szczególności w zakresie ekonomii, finansów, zarządzania zasobami ludzkimi lub rachunkowości (z wyłączeniem doradztwa związanego z procesami inwestycyjnymi),
- szkolenia skierowane do osób zatrudnionych o niskich kwalifikacjach lub innych dorosłych osób pracujących, które z własnej inicjatywy są zainteresowane nabyciem nowych, uzupełnianiem lub podwyższaniem kwalifikacji i umiejętności (z wyłączeniem kształcenia formalnego oraz z wyłączeniem osób zarejestrowanych jako poszukujący pracy.

Zadanie to realizowane będzie w ramach Priorytetu VIII Regionalne kadry gospodarki Działania 8.1 „Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie” – Podziałania 8.1.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 80 000 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w 2010 roku w ramach realizowanych projektów 2 365 przedsiębiorstw zostanie objętych wsparciem w ramach projektów szkoleniowych, 7 000 osób pracujących uczestniczyć będą w projektach szkoleniowych, w tym 1 790 osób pracujących powyżej 50 roku życia.

Wskaźniki:

- liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach projektów szkoleniowych
- liczba osób pracujących uczestniczących w szkoleniach, w tym liczba osób powyżej 50 lat

Zadanie 1.2 Aktywizacja osób bezrobotnych oraz wspieranie integracji i reintegracji osób na rynku pracy

1.2.1 Aktywizacja osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy.

Cel: Umożliwienie wejścia i powrotu na rynek pracy podjęcia pracy osobom pozostającym bez zatrudnienia.

Planowane działania:

Wsparcie kierowane będzie do osób pozostających bez zatrudnienia (w tym osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy jako bezrobotne lub poszukujące pracy), a w szczególności osób należących do jednej lub kilku z grup docelowych:

- osoby pozostające bez zatrudnienia przez co najmniej 12 kolejnych miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat,
- kobiety (w tym zwłaszcza powracające oraz wchodzące po raz pierwszy na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dzieci),
- osoby do 25 roku życia,
- osoby niepełnosprawne,
- osoby po 45 roku życia,
- osoby pozostające bez zatrudnienia zamieszkujące w gminach wiejskich i miejsko – wiejskich oraz mieszkańcy miast do 25 tys. mieszkańców zamierzające podjąć zatrudnienie w zawodach pozarolniczych.

Zostaną oni objęci takimi formami aktywizacji, jak:

- identyfikacja potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia, w tym m.in. poprzez zastosowanie Indywidualnych Planów Działania,
- warsztaty oraz szkolenia z zakresu technik aktywnego poszukiwania pracy oraz nabywania kompetencji kluczowych,
- wsparcie psychologiczno – doradcze dla osób wchodzących i powracających na rynek pracy,
- programy aktywizacji zawodowej obejmujących jedną lub kilka form wsparcia, połączonych z możliwością zapewnienia opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi,
- pośrednictwo pracy,
- staże/praktyki zawodowe,
- szkolenia prowadzące do podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych,
- subsydiowanie zatrudnienia,
- wspieranie wolontariatu jako etapu przygotowującego do podjęcia zatrudnienia m.in. poprzez zapewnianie wsparcia szkoleniowego i doradczego dla wolontariusza,
- wspieranie inicjatyw na rzecz podnoszenia mobilności geograficznej (regionalnej i międzyregionalnej) poprzez dofinansowanie przejazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pracy oraz zwrot kosztów zakwaterowania,
- upowszechnianie i promocja alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia oraz metod organizacji pracy (w tym m.in. telepraca, praca w niepełnym wymiarze czasu pracy, praca rotacyjna),
- przyznania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, w tym pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanego z podjęciem działalności gospodarczej,
- doposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego w ramach prac interwencyjnych.

Zadanie to realizowane będzie przez powiatowe urzędy pracy ze środków Funduszu Pracy oraz w ramach Priorytetu VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich Działanie 6.1 „Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie” - Poddziałanie 6.1.1 „Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy” i Poddziałanie 6.1.3 „Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania przeznaczone zostały środki w kwocie:

- Poddziałanie 6.1.1 „Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy” – 6 000 000 PLN
- Poddziałanie 6.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych – 123 812 800 PLN.

W dyspozycji powiatowych urzędów pracy są również środki Funduszu Pracy przyznane w 2010 roku w ramach algorytmu podziału Funduszu Pracy w kwocie 229 938 148 PLN.

„Program aktywizacji zawodowej osób do 30 roku życia”

W 2010 roku środki z rezerwy Ministra Pracy i Polityki społecznej przeznaczone zostały między innymi na realizację Programu aktywizacji zawodowej osób do 30 roku życia. Program ten ma wspierać wejście na rynek pracy osób młodych poprzez umożliwienie nabycia doświadczenia zawodowego oraz dostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy. Powiatowe Urzędy pracy złożyły wnioski o środki z rezerwy Ministra Pracy i Polityki na kwotę 18 132 100 PLN.

Przewidywane efekty:

Planuje się, że w 2010 roku w wyniku działań aktywizujących realizowanych przez powiatowe urzędy pracy pracę podejmie:

- 25 000 bezrobotnych ludzi młodych , w tym zatrudnienie subsydiowane 5 000 osób,
- 35 000 bezrobotnych kobiet,
- 10 000 osób bez kwalifikacji zawodowych, w tym 2 000 osób skierowanych zostanie na przygotowanie zawodowe u pracodawcy,
- 20 000 osób długotrwale bezrobotnych, w tym 8 000 osób podejmie zatrudnienie subsydiowane.
- 2 000 bezrobotnych osób niepełnosprawnych , w tym 700 osób podejmie zatrudnienie subsydiowane.
- 2170 bezrobotnych ludzi młodych zostanie objętych aktywizacją w ramach „Programu aktywizacji zawodowej osób do 30 roku życia”

Zakłada się, że w 2010 roku udział w projektach w ramach Działania 6.1” Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie” weźmie 13 500 osób, w tym 3 402 osoby w wieku 15-24 lata, 953 osoby długotrwale bezrobotne, 385 bezrobotnych osób niepełnosprawnych, 1 695 osób powyżej 50 roku życia. Natomiast Indywidualnym Planem Działania objętych zostanie 4 057 osób.

Wskaźniki:

- liczba osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, które podjęły pracę w 2010 roku

- liczba osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, które podjęły zatrudnienie subsydiowane w 2010 roku
- liczba osób objętych aktywizacją w 2010 roku w ramach Działania 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej

1.2.2 Aktywizacja młodzieży narażonej na społeczną marginalizację

Cel: Wsparcie młodzieży zagrożonej społeczną marginalizacją oraz jej integracja ze środowiskiem społecznym i zawodowym.

Planowane działania:

Projekty ukierunkowane na wspieranie młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym obejmować będą:

- szkolenia kształtujące umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych i prowadzące do podwyższenia samodzielności i uzyskania zatrudnienia,
- warsztaty obejmujące diagnozowanie potencjału zatrudnienia i możliwości jego rozwoju,
- usługi poradnictwa zawodowego (z uwzględnieniem indywidualnych planów działań) oraz pośrednictwa pracy,
- organizację staży i praktyk zawodowych.

Działania te realizowane będą przez **Podkarpacką Wojewódzką Komendę Ochotniczych Hufców Pracy** w ramach projektu „Szkolenie – Praktyka – Zatrudnienie - Rozwój III edycja” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego określonego w Podziałaniu 1.3.3 Priorytetu I Zatrudnienie i integracja społeczna Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013. Zakładane koszty realizacji projektu w skali kraju to 22 093 237,00 PLN.

Realizowany będzie również projekt „OHP jako organizator usług rynku pracy”, którego celem jest umożliwienie młodzieży dostępu do kompleksowego systemu informacji o rynku pracy oraz nabycie przez młodzież umiejętności aktywnego i elastycznego planowania własnego rozwoju zawodowego.

Przewidywane efekty:

W ramach projektu systemowego zakłada się objęcie wsparciem około 3 650 młodzieży w skali całego kraju

Projekt umożliwi również :

- zdobycie lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych,
- zdobycie umiejętności poruszania się po rynku pracy,
- zdobycie podstawowego doświadczenia zawodowego wśród uczestników projektu podczas staży i praktyk,
- stworzenie warunków do ułatwiających dostęp młodzieży do usług rynku pracy.

Wskaźniki:

- liczba osób objętych wsparciem w ramach projektów w 2010 roku
- liczba osób, które podjęły pracę po zakończeniu udziału w projekcie w 2010 roku

1.2.3 Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych

Cel: Poprawa zdolności do uzyskania zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne

Planowane działania:

Projekty zmierzające do integracji osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy oraz innych usług zwiększających aktywność zawodową tych osób obejmować będą:

W ramach programu Student II przyznanie dofinansowania do:

- opłat za naukę,
- zakwaterowania,
- dojazdów,
- kosztów dostępu do Internetu (instalacja i abonament),
- uczestnictwa w zajęciach mających na celu podniesienie sprawności fizycznej lub psychicznej,
- zakupu przedmiotów ułatwiających lub umożliwiających naukę, w tym komputerowych programów edukacyjnych,
- wyjazdów organizowanych w ramach zajęć szkolnych.

W ramach programu Junior udzielana będzie pomoc:

- absolwentowi skierowanemu na staż przez powiatowy urząd pracy, pomoc umożliwiająca odbycie stażu u pracodawcy, w formie dofinansowania będącego świadczeniem na rehabilitację zawodową,
- doradcy zawodowemu premia za wykonywanie dodatkowych czynności, w wysokości do 10% najniższego wynagrodzenia (za każdego stażystę objętego opieką),
- pracodawcy uczestniczącemu w programie w wysokości stanowiącej iloczyn liczby miesięcy odbytego stażu i kwoty stanowiącej do 20% najniższego wynagrodzenia, obowiązującego w dniu 1 stycznia roku, w którym rozpoczęto staż - jeśli stażysta jest osobą o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo absolwentem szkoły specjalnej, natomiast do 10% najniższego wynagrodzenia jeśli stażysta jest osobą o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Poprzez realizację programu Komputer dla Homera 2010 udzielane będzie dofinansowanie do:

- zakupu podstawowego sprzętu komputerowego, elektronicznego i oprogramowania oraz poszczególnych elementów służących jego uzasadnionej rozbudowie,
- zakupu specjalistycznego sprzętu komputerowego, elektronicznego i oprogramowania oraz poszczególnych elementów służących jego uzasadnionej rozbudowie,
- zakupu specjalistycznych elektronicznych urządzeń brajlowskich oraz poszczególnych elementów służących ich uzasadnionej rozbudowie,
- zakupu urządzeń lektorskich,
- szkoleń komputerowe w zakresie podstawowej obsługi nabytego w ramach programu sprzętu i oprogramowania.

W ramach programu Pegaz 2010 udzielane będzie dofinansowanie na:

- dofinansowania montażu oprzyrządowania samochodu osobowego,

- zakup sprzętu komputerowego,
- zakup wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym.

Zadanie te realizowane będzie przez **Oddział Podkarpacki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych**. Na realizację tych zadań zaplanowane zostały środki w kwocie 8 280 849 PLN.

Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych realizowana będzie również poprzez dofinansowanie kosztów działalności obsługowo-rehabilitacyjnej Zakładów Aktywności Zawodowej w Rymanowie Zdroju, Nowej Sarzynie, Jarosławiu, Woli Dalszej (Gmina Łańcut), Woli Rafałowskiej (Gmina Chmielnik), Maliniu (Gmina Tuszów Narodowy) oraz Woli Żyrakowskiej.

Dofinansowanie kosztów działalności obsługowo-rehabilitacyjnej Zakładów Aktywności Zawodowej odbywać się będzie w oparciu o środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazane Województwu Podkarpackiemu. Zadanie to realizowane będzie przez **Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie**. Na rok 2010 przeznaczona została na ten cel kwota 4 372 787 PLN.

Przewidywane efekty:

Efektom projektów realizowanych przez Oddział Podkarpacki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będzie:

- wyrównanie szans w zdobyciu wykształcenia przez osoby niepełnosprawne oraz przygotowanie osób niepełnosprawnych, poprzez stałe podwyższanie kwalifikacji, do rywalizacji o zatrudnienie na otwartym rynku pracy w ramach programu Student II,
- zwiększenie możliwości zawodowych bezrobotnych absolwentów oraz stworzenie szansy zatrudnienia i zdobycia doświadczenia zawodowego w ramach odbywanego stażu w ramach programu Junior Program ułatwi też jego uczestnikom skuteczne zaprezentowanie się ewentualnemu przyszłemu pracodawcy, co w konsekwencji powinno przyczynić się do stworzenia miejsc pracy dla niepełnosprawnych absolwentów. Efektem towarzyszącym realizacji programu będzie przełamanie barier psychologicznych pracodawców, związanych z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych.,
- pokonanie przez osoby niewidome i słabowidzące bariery dostępu do informacji, co umożliwi pomoc finansowa w zakupie podstawowego i specjalistycznego sprzętu elektronicznego i komputerowego wraz z oprogramowaniem oraz w zdobycie umiejętności właściwego jego wykorzystania w ramach programu Komputer dla Homera,
- ułatwienie kolejnej grupie osób niepełnosprawnych nabycia własnego sprzętu komputerowego oraz środka transportu, jakim jest wózek inwalidzki o napędzie elektrycznym w ramach programu Pegaz,

Poprzez dofinansowanie kosztów funkcjonowania Zakładów Aktywności Zawodowej przewiduje się utrzymanie zatrudnienia 232 osób niepełnosprawnych ze znacznym oraz umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną. Efektem realizowanych działań będzie również podniesienie świadomości społecznej w zakresie uznania aspiracji osób niepełnosprawnych do trwałej integracji na otwartym rynku pracy, a także zmiany postaw społecznych wobec niepełnosprawności, głównie w środowisku pracy.

Wskaźniki:

- liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały wsparcie w ramach realizowanych projektów
- liczba utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych
- liczba dofinansowanych Zakładów Aktywności Zawodowej

1.2.4 Integracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel: Wsparcie integracji społecznej i zawodowej osób narażonych na wykluczenie społeczne.

Planowane działania:

Rozwój form aktywnej integracji poprzez kontrakty socjalne, (w tym: indywidualne programy wychodzenia z bezdomności), programy aktywności lokalnej obejmujące:

- wspieranie zdolności do podjęcia zatrudnienia poprzez zatrudnienie socjalne, szkolenia, oraz zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawcy,
- usługi o charakterze edukacyjnym, zdrowotnym i społecznym, których celem jest wsparcie mobilności na rynku pracy pozwalające na przezwycięzenie indywidualnych barier w powrocie na rynek pracy,
- rozwój nowych form wsparcia indywidualnego i środowiskowego umożliwiających integrację zawodową i społeczną osobom ze specyficznymi trudnościami na rynku pracy;
- upowszechnianie aktywnej integracji i pracy socjalnej w regionie (wzmocnienie kadrowe służb pomocy społecznej).

Działania te realizowane będą w ramach projektów systemowych realizowanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej w Działaniu 7.1 „Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji” - Poddziałanie 7.1.1 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 27 932 961 PLN.

Wspieranie i rozwój form aktywnej integracji poprzez kontrakty socjalne, (indywidualne programy integracji uchodźców, osób ubiegających się o status uchodźcy, osób z pobytem tolerowanym, posiadających zezwolenie na osiedlenie się lub zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, oraz indywidualne programy usamodzielnienia osób opuszczających rodziny zastępcze czy placówki opiekuńczo-wychowawcze) oraz programy aktywności lokalnej obejmujące:

- wspieranie zdolności do podjęcia zatrudnienia poprzez zatrudnienie socjalne, szkolenia, oraz zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawcy,
- usługi o charakterze edukacyjnym, zdrowotnym i społecznym, których celem jest wsparcie mobilności na rynku pracy pozwalające na przezwycięzenie indywidualnych barier w powrocie na rynek pracy,
- rozwój nowych form wsparcia indywidualnego i środowiskowego umożliwiających integrację zawodową i społeczną osobom ze specyficznymi trudnościami na rynku pracy;
- wsparcie działań na rzecz aktywnej integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych (w tym rozwoju działań aktywizacyjnych warsztatów terapii zajęciowej);

- upowszechnianie aktywnej integracji i pracy socjalnej w regionie (wzmocnienie kadrowe służb pomocy społecznej).

Działania te realizowane będą w ramach projektów systemowych realizowanych przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie w Działaniu 7.1 „Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji” - Poddziałanie 7.1.2 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 9 385 475 PLN.

W ramach działań ukierunkowanych na aktywizację zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym realizowane będzie:

- wsparcie (m.in. prawne, organizacyjne, szkoleniowe i finansowe) dla tworzenia i działalności podmiotów integracji społecznej, w tym: centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza),
- kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- staże i zatrudnienie subsydiowane osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w organizacjach pozarządowych oraz spółdzielniach socjalnych połączone z zajęciami reintegracji zawodowej i społecznej,
- poradnictwo psychologiczne, psychospołeczne, zawodowe i inne, prowadzące do integracji społecznej i zawodowej, skierowane do osób zagrożonych wykluczeniem i ich otoczenia,
- rozwój nowych form i metod wsparcia indywidualnego i środowiskowego na rzecz integracji zawodowej i społecznej (w tym środowiskowej pracy socjalnej, centrów aktywizacji lokalnej, animacji lokalnej, streetworkingu, couchingu, treningu pracy),
- rozwój usług społecznych przezwyciężających indywidualne bariery w integracji społecznej w tym w powrocie na rynek pracy,
- rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędnych na rynku pracy;
- wsparcie tworzenia i działalności środowiskowych instytucji aktywizujących osoby niepełnosprawne w tym zaburzone psychicznie,
- promocja i wsparcie wolontariatu, w zakresie integracji osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania pozaszkolnych form integracji społecznej młodzieży (świetlice środowiskowe w tym z programem socjoterapeutycznym, kluby środowiskowe), połączonych z realizacją zadań w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej,
- organizowanie akcji i kampanii promocyjno – informacyjnych m.in. z zakresu równości szans, mobilności i elastyczności zawodowej, promowania postaw aktywnych oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- rozwój dialogu, partnerstwa publiczno - społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie regionalnym i lokalnym,
- prowadzenie, publikowanie i upowszechnianie badań i analiz z zakresu integracji i polityki społecznej w regionie (w tym działań mających na celu przygotowanie i wdrażanie gminnych lub powiatowych strategii rozwiązywania problemów społecznych).

Działania te realizowane będą w ramach projektów przewidzianych w Działaniu 7.2 „Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej” - Poddziałanie 7.2.1 „Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 6 000 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Planuje się, że w ramach realizowanych projektów w 2010 roku 3 300 klientów instytucji pomocy społecznej zakończy udział w projektach dotyczących aktywnej integracji, w tym 2 280 osób z terenów wiejskich. Kontraktami socjalnymi objętych zostanie 3 050 osób, a 650 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zakończy udział w projektach obejmujących działania aktywizujące.

Wskaźniki:

- liczba klientów instytucji pomocy społecznej, którzy zakończyli udział w projektach w 2010 roku, w tym osób z obszarów wiejskich,
- liczba klientów instytucji pomocy społecznej objętych kontraktami socjalnymi w 2010 roku,
- liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zakończyły udział w projektach w 2010 roku

Zadanie 1.3 Wsparcie dla osób zagrożonych utratą pracy i tracących zatrudnienie w wyniku zwolnień grupowych spowodowanych recesją gospodarczą

1.3.1 Wsparcie osób zagrożonych zwolnieniami grupowymi w przedsiębiorstwach

Cel: Stworzenie możliwości znalezienia nowego zatrudnienia osobom zagrożonym zwolnieniami grupowymi w przedsiębiorstwach.

Planowane działania:

Realizowane będą projekty obejmujące:

- wsparcie dla pracodawców przechodzących procesy adaptacyjne i modernizacyjne, realizowane w formie tworzenia i wdrażania programów zwolnień monitorowanych (*outplacement*), w tym szkoleń i doradztwa zawodowego,
- szkolenia przekwalifikowujące i usługi doradcze w zakresie wyboru nowego zawodu i zdobycia nowych umiejętności zawodowych (w tym indywidualne plany działań i pomoc w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia).

Zadanie to realizowane będzie w ramach Priorytetu VIII Regionalne kadry gospodarki Działania 8.1 „Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie” – Poddziałania 8.1.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 40 000 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w 2010 roku w ramach realizowanych projektów wsparciem w formie tworzenia i wdrażania programów zwolnień monitorowanych oraz szkoleń i doradztwa zawodowego objętych zostanie 396 osób.

Wskaźniki:

- liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach projektów
- liczba osób zagrożonych zwolnieniami grupowymi uczestniczących w projektach

Priorytet 2 Rozwój przedsiębiorczości oraz gospodarki opartej na wiedzy

Zadanie 2.1 Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości

2.1.1 Wsparcie samozatrudnienia wśród osób bezrobotnych

Cel: Wspieranie podejmowania przez osoby bezrobotne pracy na własny rachunek oraz zwiększanie aktywności zawodowej.

Planowane działania:

Realizowane będą projekty skierowane na wsparcie samozatrudnienia osób bezrobotnych obejmujące:

- doradztwo indywidualne z zakresu podejmowania działalności gospodarczej,
- wsparcie jednorazowymi środkami na podjęcie działalności gospodarczej.

Zadanie to realizowane będzie przez Powiatowe Urzędy Pracy poprzez projekty finansowane w ramach środków Funduszu Pracy. Na realizację tego zadania dostępne będą środki przyznane w ramach algorytmu podziału środków Funduszu Pracy na 2010 rok w kwocie 229 938 148 PLN.

Przewidywane efekty:

Planuje się, że w 2010 roku około 3 500 osób bezrobotnych podejmie działalność gospodarczą w wyniku otrzymania wsparcia w postaci usług doradczych oraz otrzymania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Wskaźniki:

- liczba osób, które otrzymały wsparcie jednorazowymi środkami na podjęcie działalności gospodarczej,
- kwota środków Funduszu Pracy wydatkowana na sfinansowanie tych projektów.

2.1.2 Rozbudowa systemu funduszy pożyczkowych i poręczeniowych.

Cel: Ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji.

Planowane działania:

Ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania poprzez ułatwienie zaciągnięcia kredytów i pożyczek- poręczenie jako forma zabezpieczenia zobowiązań finansowych. Pomoc osobom bezrobotnym podjęciu działalności gospodarczej

poprzez poręczanie kredytów na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Zadanie to realizowane będzie w ramach środków **Podkarpackiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Rzeszowie**. Na środki te składa się kapitał zakładowy Spółki 4 999 000 PLN oraz otrzymane dofinansowanie z Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości w kwocie 5 098 000 PLN. Ponadto w 2010 roku Fundusz będzie zabiegał o środki w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 w wysokości min. 10 000 000 PLN.

Przewidywane efekty:

W 2010 roku Podkarpacki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Rzeszowie planuje udzielenie 220 poręczeń o wartości 35 000 000 PLN. Zakłada się, że w wyniku udzielonego wsparcia utworzonych zostanie około 550 nowych miejsc pracy.

Wskaźniki:

- liczba udzielonych poręczeń w 2010 roku
- wartość udzielonych poręczeń
- liczba miejsc pracy powstałych w wyniku wsparcia udzielonego przez Podkarpacki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.

2.1.3 Wsparcie tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw na obszarach wiejskich

Cel: Rozwój przedsiębiorczości oraz wzrost zatrudnienia na obszarach wiejskich.

Planowane działania:

Wspierane będą inwestycje związane z tworzeniem lub rozwojem mikroprzedsiębiorstw działających w zakresie: usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa, usług dla ludności, sprzedaży hurtowej i detalicznej, rzemiosła lub rękodzielnictwa, robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych, usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, usług transportowych oraz komunalnych, przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych, magazynowania lub przechowywania towarów, wytwarzania materiałów energetycznych z biomasy, rachunkowości i doradztwa lub usług informatycznych. Maksymalna wysokość pomocy jest uzależniona od przewidywanych w biznesplanie liczby utworzonych miejsc pracy. W przypadku 5 utworzonych miejsc pracy pomoc nie może przekroczyć 300 tys. zł, dla 3 i 4 utworzonych miejsc pracy – 200 tys. zł oraz 100 tys. zł do 2 utworzonych miejsc pracy. W przypadku przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych – 100 tys. zł.

Zadanie to będzie realizowane przez **Podkarpacki Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa** w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013. Na realizację tego zadania w całym okresie jego wdrażania na poziomie kraju zaplanowane zostały środki w kwocie 691 160 000 EURO. W województwie podkarpackim złożone zostało 474 wnioski na kwotę 68 890 870 PLN.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w okresie realizacji programu w latach 2007-2013 liczba wspieranych mikroprzedsiębiorstw na obszarach wiejskich województwa podkarpackiego wyniesie 1 500.

Wskaźniki:

- liczba mikroprzedsiębiorstw objętych wsparciem w 2010 roku
- liczba utworzonych miejsc pracy w mikroprzedsiębiorstwach na obszarach wiejskich

2.1.4 Promowanie działalności nierolniczej

Cel: Promowanie dywersyfikacji działalności i tworzenie pozarolniczych źródeł dochodów oraz łagodzenie skutków bezrobocia.

Planowane działania:

Przewidziane jest wsparcie dla rolników i członków ich rodzin, którzy podejmą dodatkową działalność pozarolniczą w zakresie: usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa, usług dla ludności, rzemiosła lub rękodzielnictwa, robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych, usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, usług transportowych oraz komunalnych, przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych, magazynowania lub przechowywania towarów, wytwarzania materiałów energetycznych z biomasy, rachunkowości i doradztwa lub usług informatycznych, sprzedaży hurtowej i detalicznej. Maksymalna wartość wsparcia jednemu beneficjentowi w gospodarstwie rolnym nie może przekroczyć 100 000 PLN, a poziom finansowy wynosi maksymalnie 50% kosztów inwestycji. Zadanie to będzie realizowane przez **Podkarpacki Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa** w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013. Na realizację tego zadania w całym okresie jego wdrażania na poziomie kraju zaplanowane zostały środki w kwocie 2 047 167 200 EURO. W województwie podkarpackim złożonych zostało 576 wniosków na kwotę 39 362 164 PLN.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w okresie realizacji programu w latach 2007-2013 liczba beneficjentów, którym będzie udzielone wsparcie wyniesie około 1000 osób.

Wskaźniki:

- liczba rolników, którzy otrzymali wsparcie w 2009 roku
- liczba utworzonych miejsc pracy w 2009 roku

2.1.5 Ułatwianie startu młodym rolnikom

Cel: Stymulowanie zmian strukturalnych poprzez ułatwianie przejmowania lub zakładania gospodarstw przez młode osoby o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych.

Planowane działania:

Wsparcie kierowane będzie do młodych rolników, którzy zainteresowani są przejęciem lub założeniem własnego gospodarstwa rolnego. Pomoc w wysokości 50 000 PLN jednorazowej premii przeznaczona jest dla osób, które po raz pierwszy samodzielnie rozpoczynają prowadzenie gospodarstwa rolnego. Zadanie to będzie realizowane przez **Podkarpacki Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa** w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013. W województwie podkarpackim złożonych zostało 195 wniosków na kwotę 9 750 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w okresie realizacji programu w latach 2007-2013 liczba beneficjentów, którym będzie udzielone wsparcie wyniesie około 500 osób.

Wskaźniki:

- liczba młodych rolników, którzy otrzymali wsparcie w 2010 roku
- kwota udzielonego wsparcia w 2010 roku.

Zadanie 2.2 Rozwój gospodarki opartej na wiedzy

2.2.1 Zwiększenie transferu wiedzy między sektorem nauki, a przedsiębiorstwami regionie

Cel: Powstanie i rozwój sieci współpracy i wymiany informacji między instytucjami naukowymi, a przedsiębiorcami w zakresie innowacji i transferu technologii.

Planowane działania:

Realizowane będą projekty ukierunkowane na:

- tworzenie, rozwój i aktualizacja Regionalnej Strategii Innowacji (RSI) poprzez: studia, analizy, ekspertyzy, wsparcie szkoleniowo-doradcze dla podmiotów odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie RSI, tworzenie i rozbudowę systemu monitorowania RSI
- wsparcie tworzenia i rozwoju sieci współpracy i wymiany informacji między instytucjami naukowymi, a przedsiębiorcami w zakresie innowacji i transferu technologii pomiędzy przedsiębiorstwami a instytucjami badawczo - rozwojowymi, uczelniami i innymi podmiotami na poziomie regionalnym i lokalnym, poprzez m.in.: kampanie informacyjne i imprezy służące kojarzeniu partnerów i promocji transferu wiedzy i innowacji, rozwój systemu komunikowania się i wymiany informacji
- stypendia naukowe dla doktorantów kształcących się na kierunkach uznanych za szczególnie istotne z punktu widzenia rozwoju województwa

Przewidywane efekty:

Zwiększenie poziomu innowacyjności przedsiębiorstw poprzez:

- udzielenie 52 stypendiów doktoranckich,
- wzrost liczby doktorantów kształcących się na kierunkach uznanych za szczególnie rozwojowe zapewnienie warunków do realizacji Regionalnej Strategii Innowacji - działania skierowane na jej rozwój i aktualizację, a także wzmocnienie elementów systemu wdrażania RSI (Podkarpackiej Rady Innowacyjności, Komitetu Zarządzającego, Podkarpackiego Forum Innowacyjności, Paneli Celów Strategicznych),
- powstanie i rozwój sieci współpracy i wymiany informacji między instytucjami naukowymi a przedsiębiorcami w zakresie innowacji i transferu technologii.

Zadanie to realizowane będzie w ramach projektu systemowego realizowanego przez **Departament Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego** w ramach Priorytetu VII Regionalne kadry gospodarki Działania 8.2 „Transfer wiedzy” – Podziałania 8.2.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 19 990 723 PLN.

Wskaźniki:

- liczba osób, które otrzymały stypendia doktoranckie
- liczba projektów realizowanych w ramach współpracy i wymiany informacji pomiędzy instytucjami naukowymi, a przedsiębiorcami w zakresie innowacji i transferu technologii

2.2.2 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości

Cel: Wsparcie dla rozwoju istniejących przedsiębiorstw poprzez zwiększenie dostępności do zewnętrznych źródeł finansowania.

Planowane działania:

Działanie realizowane będzie poprzez projekty skierowane na bezpośrednie dotacje inwestycyjne. Schemat B realizowany będzie m.in. poprzez bezpośrednie dotacje inwestycyjne w zakresie podnoszenia konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw m.in. na:

- inwestycje przede wszystkim oparte na szeroko rozumianych innowacjach i wiedzy oraz zakup patentów i nowych technologii,
- inwestycje z zakresu informatyzacji, a także zastosowania i wykorzystania technologii gospodarki elektronicznej oraz technologii informatycznych i komunikacyjnych (ICT),
- inwestycje z zakresu rozbudowy lub rozszerzenia zakresu działania przedsiębiorstwa,
- inwestycje z zakresu zmian w procesie produkcyjnym lub sposobie świadczenia usług, a także unowocześnienia wyposażenia niezbędnego do prowadzenia działalności gospodarczej,
- wdrażanie wydajnych systemów zarządzania środowiskiem oraz wdrażanie i stosowanie technologii zapobiegania zanieczyszczaniu środowiska – (z wyłączeniem przedsiębiorstw, dla których minęły okresy dostosowawcze w zakresie wdrożenia i zgodności z unijnymi dyrektywami),
- inwestycje z zakresu zarządzania jakością,
- tworzenie i rozwijanie powiązań kooperacyjnych, poprzez wsparcie wspólnych inwestycji i działań marketingowych firm, a także usługi doradcze i szkoleniowe powiązane z tymi typami projektów.

Kwoty wsparcia:

Schemat B – Bezpośrednie dotacje inwestycyjne

- minimalna kwota wsparcia - 10 tys. PLN (2,5 tys. euro),
- maksymalna kwota wsparcia :
  - mikro i małe przedsiębiorstwa – 800 tys. PLN (200 tys. euro),
  - średnie przedsiębiorstwa – 1,2 mln PLN (300 tys. euro),
- maksymalna kwota wsparcia MSP w przypadku projektów wykazujących wyższy poziom innowacyjności:
  - projekty innowacyjne, w których zastosowano rozwiązania stosowane w kraju przez okresie dłuższym niż 4 lata - 2 mln PLN (500 tys. euro) ,
  - projekty o wysokim potencjale innowacyjnym, w których zastosowano rozwiązania stosowane na świecie przez okres nie dłuższym niż 3 lata - 5,6 mln PLN

Zadanie to realizowane będzie przez **Departament Wspierania Przedsiębiorczości Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego** w ramach I osi Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013. Na realizację tego zadania w całym okresie jego wdrażania zaplanowane zostały środki w kwocie 226 147 235 EURO.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w 2010 roku podpisanych zostanie około 200 umów z przedsiębiorcami z kategorii MŚP w ramach Działania 1.1 Schemat B czego rezultatem będzie utworzenie nowych miejsc pracy, kilkudziesięciu umów z przedsiębiorcami z kategorii MŚP w ramach Działania 1.4 Schemat B (projekty nieinwestycyjne). Zawarte zostaną również umowy z jednostkami samorządu terytorialnego na realizację projektów polegających na kompleksowym uzbrojeniu terenów inwestycyjnych.

Wskaźniki:

- liczba utworzonych miejsc pracy w wyniku wsparcia inwestycyjnego przedsiębiorstw,
- liczba realizowanych projektów wspierających rozwój inwestycji.

2.2.3 Wspieranie rozwoju firm zorientowanych na zaawansowane technologie

Cel: Powstawanie nowych miejsc pracy oraz transferu innowacji i nowoczesnych technologii dla przedsiębiorstw

Planowane działania:

Wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości zorientowanej na zaawansowane technologie oraz stymulacji działań zmierzających do generowania innowacji służy Podkarpacki Park Naukowo Technologiczny AEROPOLIS. Zadanie to realizowane będzie przez **Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A.** ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że po zakończeniu realizowanych 22 inwestycji na terenie Podkarpackiego Parku Naukowo – Technologicznego AEROPOLIS powstanie kolejnych 1 375 nowych miejsc pracy.

Wskaźniki:

- liczba inwestycji zlokalizowanych na terenie Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego AEROPOLIS,
- liczba utworzonych miejsc pracy.

Priorytet 3 Wspieranie aktywnej polityki oraz partnerstwa na rynku pracy.

Zadanie 3.1 Doskonalenie usług świadczonych przez instytucje rynku pracy

3.1.1 Podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji rynku pracy

Cel: Podnoszenie jakości świadczonych usług świadczonych przez pracowników instytucji rynku pracy.

Planowane działania:

Realizowane będą projekty służące wzmocnieniu i rozwojowi publicznych służb zatrudnienia w regionie, m.in. poprzez szkolenia, doradztwo, badania rynku pracy, w tym:

- upowszechnianie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego w regionie, m.in. poprzez dofinansowanie zatrudnienia doradców zawodowych i pośredników pracy,
- szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr publicznych służb zatrudnienia działających na terenie regionu, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz ze specyfiką realizowanych przez nie zadań

Szkolenia pracowników instytucji rynku pracy realizowane będą w oparciu o „Wojewódzki plan szkoleń urzędów pracy województwa podkarpackiego”, stworzony na podstawie analizy potrzeb szkoleniowych zgłaszanych przez pracowników publicznych służb zatrudnienia. Zadanie to realizowane będzie przez powiatowe urzędy pracy w ramach środków Funduszu Pracy oraz Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowano kwotę 200 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w 2010 roku z różnych form podnoszenia kwalifikacji skorzysta około 250 pracowników instytucji rynku pracy z terenu województwa podkarpackiego.

Wskaźniki:

- liczba pracowników publicznych służb zatrudnienia objętych szkoleniami w 2010 r.
- w tym korzystający ze szkoleń indywidualnych
- w tym korzystający ze szkoleń grupowych

3.1.2 Podnoszenie jakości usług poradnictwa zawodowego w publicznych służbach zatrudnienia

Cel: Doskonalenie oferty programowej oraz wzrost liczby osób korzystających z usług poradnictwa zawodowego.

Planowane działania:

W ramach tego zadania realizowane będą projekty skierowane szczególnie osób znajdujących się w specyficznej sytuacji życiowej i zawodowej, gdzie poradnictwo zawodowe będzie jednym z istotnych elementów skierowanych do nich działań aktywizacyjnych. Zadanie to realizowane będzie przez Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie, powiatowe urzędy pracy poprzez projekty finansowane w ramach środków Funduszu Pracy oraz w ramach działania Priorytetu VI Rynek

pracy otwarty dla wszystkich Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie.

Przewidywane efekty:

Zakłada się poszerzenie oferty i zakresu świadczonych usług oraz wzrost w porównaniu z 2009 rokiem o około 10 % klientów korzystających z poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej.

Wskaźniki:

- liczba osób objętych poradnictwem indywidualnym w 2010 roku
- liczba osób objętych poradnictwem grupowym w 2010 roku
- liczba osób, którym świadczone były usługi z zakresu informacji zawodowej w 2010 roku

3.1.3 Podnoszenie kwalifikacji pracowników administracji samorządowej

Cel: Podniesienie umiejętności pracowników administracji samorządowej dotyczących zarządzania projektami.

Planowane działania:

Projekt obejmował będzie przeprowadzenie szkolenia „Project Manager dla sektora samorządowego”. Szkolenie to pozwoli nabyć jego uczestnikom umiejętności z zakresu zarządzania projektami według wytycznych International Project Management Association. Szkolenie ukierunkowane będzie na uzyskanie przez jego uczestników międzynarodowego certyfikatu na poziomie D – Certified Project Management Associate. Zadanie to realizowane będzie przez **Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A.** poprzez projekt „Project Manager szansa na nową jakość pracy samorządów południowo-wschodniej Polski” w ramach Działania 5.2 Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej – Poddziałanie 5.2.1 „Modernizacja zarządzania w administracji samorządowej” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Na realizację tego projektu przeznaczone zostały środki w kwocie 2 203 402 PLN.

Przewidywane efekty:

Projekt jest skierowany do pracowników jednostek samorządu terytorialnego z województwa podkarpackiego, małopolskiego, lubelskiego i świętokrzyskiego i zakłada przeszkolenie 240 pracowników w 20 grupach podczas 2 400 godzin szkoleniowych

Wskaźniki:

- liczba pracowników jednostek samorządu terytorialnego objętych szkoleniem w 2010 r.
- liczba pracowników jednostek samorządu terytorialnego, którzy uzyskali certyfikaty

3.1.4 Podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji pomocy społecznej i integracji społecznej

Cel: Podnoszenie jakości usług świadczonych przez pracowników instytucji pomocy społecznej.

Planowane działania:

Realizowane będą szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy społecznej, działających na terenie regionu, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz ze specyfiką realizowanych zadań. Zadanie to realizowane będzie w ramach projektów systemowych w Działaniu 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji - Poddziałanie 7.1.3 „Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 3 500 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w 2010 roku 390 pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej (bezpośrednio zajmujących się aktywną integracją) objętych zostanie szkoleniami i innymi formami podnoszenia kwalifikacji w systemie pozaszkolnym. Planuje się również, że 1000 pozostałych pracowników instytucji pomocy i integracji podniesie swoje kwalifikacje w systemie pozaszkolnym

Wskaźniki:

- liczba pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej (bezpośrednio zajmujących się aktywną integracją), którzy podnieśli swoje kwalifikacje w 2010 roku,
- liczba pozostałych pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej, którzy podnieśli swoje kwalifikacje w 2010 roku

3.1.5 Rozwój usług sieci EURES

Cel: Ułatwienie dostępu klientów do usług sieci EURES oraz usprawnienie prowadzonych procesów rekrutacyjnych.

Planowane działania:

Zadanie to obejmować będzie współpracę z instytucjami i partnerami rynku pracy na terenie województwa w celu poszerzenia zakresu dostępności osób zainteresowanych podejmowaniem pracy za granicą do usług sieci EURES. Prowadzone będą szkolenia asystentów EURES oraz pracowników powiatowych urzędów pracy i instytucji rynku pracy, oraz przekazywane materiały informacyjne. We współpracy z partnerami rynku pracy zorganizowane zostaną IV Międzynarodowe Targi Pracy w Rzeszowie podczas których prowadzone będą rekrutacje, organizowane prezentacje o warunkach życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Zadanie to realizowane będzie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, a finansowane ze środków Funduszu Pracy oraz środków z grantu EURES/2010 przyznanego na podstawie porozumienia Samorządu Województwa z Ministrem Pracy i Polityki Społecznej. Wnioskowana kwota grantu na lata 2010/2011 to 117 024 PLN.

Przewidywane efekty:

Zakłada się w, że w 2009 roku z usług sieci EURES skorzysta około 3 000 osób. Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie będzie uczestniczył w IV Międzynarodowych Targach Pracy w Rzeszowie, które zostały zaplanowane na IV kwartał 2010 roku.

Wskaźniki:

- liczba osób, które skorzystały z usług sieci EURES w 2010 roku,
- liczba przeprowadzonych rekrutacji dla pracodawców z krajów UE/EOG w 2010 roku,
- liczba osób, które wzięły udział w IV Międzynarodowych Targach Pracy w Rzeszowie

Zadanie 3.2 Rozwój systemu informacji o rynku pracy

3.2.1 Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych

Cel: Koordynacja kierunków kształcenia i szkolenia bezrobotnych i osób poszukujących pracy z potrzebami rynku pracy.

Planowane działania:

Prowadzony będzie monitoring zawodów i specjalności oraz zgłoszonych do urzędów pracy ofert pracy. Opracowane w wyniku prowadzonych badań raporty obejmować będą stan i strukturę zawodową bezrobotnych oraz ofert pracy, które wpłynęły do powiatowych urzędów pracy. Przeprowadzona analiza struktury zawodowej bezrobotnych będzie pomocna w podejmowaniu działań na rzecz poprawy sytuacji osób młodych na rynku pracy. Zmiany w tym zakresie mogą również wpływać na dokonywanie korekt profili i kierunków kształcenia w szkołach jak też kreowania popytu na pracę wśród pracodawców. Zadanie to realizowane będzie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie.

Przewidywane efekty:

Dostosowanie usług świadczonych przez powiatowe urzędy pracy oraz partnerów rynku pracy do zmieniających się potrzeb pracodawców. Udostępnianie wyników badań instytucjom oświatowym oraz firmom szkoleniowym w celu dostosowywania kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy,

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych badań w 2010 roku
- liczba opracowań, raportów powstałych w wyniku przeprowadzonych badań

3.2.2 Podkarpackie Obserwatorium Rynku Pracy

Cel: Analiza zmian zachodzących w gospodarce i na regionalnym rynku pracy .

Planowane działania:

Utworzenie Podkarpackiego Obserwatorium Rynku Pracy, przeprowadzenie badań i analiz gospodarki regionu oraz rynku pracy poznanie stanu i kierunków działania firm z sektora usług rynkowych w województwie podkarpackim, poznanie potencjału kadrowego firm z sektora usług rynkowych jakim dysponują. poznanie sytuacji na regionalnym rynku pracy w zakresie zapotrzebowania na zawody oraz stanu bezrobocia i efektywności realizowanych programów

promujących zatrudnienie. Zadanie to realizowane będzie jako projekt własny Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie w Działaniu 8.1 „Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie” Podziałanie 8.1.4 „Przewidywanie zmiany gospodarczej” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Na realizację tego zadania przeznaczone zostały środki w kwocie 4 000 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Poprawa funkcjonowania systemu przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą, przygotowanie diagnozy zachodzących w regionie trendów rozwojowych, a także prognozy zmian gospodarczych w województwie podkarpackim.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych badań
- liczba raportów z badań

Zadanie 5.3 - Doskonalenie systemu informacji o możliwościach kształcenia ustawicznego

Cel: Rozwój informacji o możliwościach kształcenia ustawicznego w regionie.

Planowane działania:

Osoby zainteresowane podnoszeniem swoich kwalifikacji, pracodawcy oraz instytucje rynku pracy posiadają dostęp do aktualnych ofert edukacyjnych i szkoleniowych poprzez prowadzony przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie rejestr instytucji szkoleniowych. Rejestr jest bazą informacyjną o ofercie szkoleniowej instytucji kształcących osoby bezrobotne, poszukujące pracy oraz pragnące podnieść swoje kwalifikacje zawodowe.

Przewidywane efekty:

Zwiększenie dostępu do oferty szkoleniowej na terenie województwa. Zakłada się, że 2010 roku w rejestrze instytucji szkoleniowych prowadzonym przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie zgromadzone i zaktualizowane zostaną dane o 400 instytucjach szkoleniowych.

Wskaźniki:

- liczba instytucji szkoleniowych wpisanych do rejestru w 2010 roku
- liczba instytucji szkoleniowych funkcjonujących w rejestrze instytucji szkoleniowych na koniec 2010 roku

Zadanie 3.3 Rozwój partnerstwa na rynku pracy

3.3.1 Wsparcie inicjatyw edukacyjnych na obszarach wiejskich

Cel: Zwiększenie aktywności mieszkańców obszarów wiejskich na rzecz tworzenia lokalnych inicjatyw ukierunkowanych na rozwój edukacji i podnoszenia poziomu wykształcenia

Planowane działania:

Realizowane będą projekty ukierunkowane na:

- tworzenie i wsparcie działalności inicjatyw ukierunkowanych na pobudzenie świadomości środowisk lokalnych i ich zaangażowanie w działania na rzecz rozwoju edukacji na terenach wiejskich i podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich,
- podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców obszarów wiejskich oraz rozwoju usług edukacyjnych na tych obszarach,

- działania informacyjno – promocyjne, szkoleniowe, doradcze podnoszące świadomość mieszkańców obszarów wiejskich w zakresie korzyści płynących z kształcenia i szkolenia. Zadanie to będzie realizowane w ramach Priorytetu IX Rozwój Wykształcenia i Kompetencji w regionach Działanie 9.5 „Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 16 300 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Realizowane będzie wsparcie na rzecz mieszkańców obszarów wiejskich ukierunkowane na:

- rozwój oferty edukacyjnej na obszarach wiejskich,
- wzmocnienie znaczenia instytucji oświatowych w środowiskach lokalnych,
- podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich,
- podniesienie oraz nabycie nowych umiejętności zawodowych przydatnych poza rolnictwem

Zakłada się, że w 2010 roku zrealizowanych zostanie 50 projektów dotyczących oddolnych inicjatyw edukacyjnych na obszarach wiejskich.

Wskaźniki:

- liczba projektów realizowanych w 2010 roku,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach projektów w 2010 roku

3.3.2 Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszarów wiejskich

Cel: Wsparcie lokalnych inicjatyw na rzecz aktywizacji zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich.

Planowane działania

Realizowane będą projekty obejmujące:

- aktywizację zawodową mieszkańców obszarów wiejskich, poprawę zdolności do zatrudnienia oraz rozwój usług aktywizacyjnych ,
- wsparcie lokalnych inicjatyw informacyjnych, szkoleniowych i doradczych, promujących aktywizację zawodową na poziomie lokalnym,
- rozwój dialogu, partnerstwa publiczno- społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie lokalnym.

Zadanie to będzie realizowane w ramach Priorytetu VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich Działania 6.3 „Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 1 500 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Planuje się, że w 2010 roku realizowanych będzie 20 projektów dotyczących aktywizacji zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich, poprawy zdolności do zatrudnienia oraz rozwoju usług aktywizacyjnych.

Wskaźniki:

- liczba projektów realizowanych w 2010 roku,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach projektów w 2010 roku

3.3.3 Wsparcie integracji społecznej mieszkańców obszarów wiejskich

Cel: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz rozwój integracji społecznej na obszarach wiejskich.

Planowane działania:

Realizowane będą projekty ukierunkowane na:

- integrację społecznej mieszkańców obszarów wiejskich oraz rozwój usług społecznych na tych obszarach ,
- wsparcie inicjatyw lokalnych o charakterze informacyjnym, szkoleniowym i promocyjnym (w formie szkoleń, spotkań, seminariów) mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich,
- rozwój dialogu, partnerstwa publiczno-społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie lokalnym.

Zadanie to będzie realizowane w ramach Priorytetu VII Promocja integracji społecznej Działanie 7.3. „Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 2 000 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Planuje się, że w 2010 roku realizowanych będzie 20 projektów wspierających rozwój inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych

Wskaźniki:

- liczba projektów realizowanych w 2010 roku,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach projektów w 2010 roku

ROZDZIAŁ 4

ZARZĄDZANIE, PARTNERSTWO ORAZ SPOSÓB MONITORWANIA ZADAŃ ZAWARTYCH W REGIONALNYM PLANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA 2010 ROK

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2010 rok został opracowany przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Zarządzeniem Nr 12/10 Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie z dnia 8 lutego 2010 roku powołany został Zespół do spraw opracowania Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2010 rok.

Podczas opracowywania tego dokumentu w dniu 15 marca 2010 roku Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie zwrócił się do instytucji i organizacji z terenu województwa podkarpackiego z prośbą o przesłanie opisu planowanych działań, które będą przez nie realizowane będą w 2010 roku z wykorzystaniem zarówno środków Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz innych funduszy. W dniu 21 kwietnia 2010 roku dokument ten został przesłany do Dyrektorów Powiatowych Urzędów Pracy z województwa podkarpackiego w celu jego konsultacji.

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2010 rok zawiera opis zadań, które będą realizowane w ramach poszczególnych priorytetów oraz źródła ich finansowania, jak również planowane kwoty przeznaczone na realizację poszczególnych zadań lub, gdy nie było to możliwe do ustalenia w całym okresie wdrażania poszczególnych zadań.

Monitorowanie realizacji działań określonych w priorytetach Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2010 rok prowadzone będzie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Będzie on zbierał sprawozdania od jednostek, które będą realizować i koordynować realizację zadań określonych tym dokumencie.

Sprawozdanie z realizacji zadań za 2010 rok sporządzone zostanie na podstawie formatu określonego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie i zawierać będzie:

- oznaczenie kierunku działań w ramach którego realizowane było zadanie,
- charakterystykę i efekty zadań realizowanych w 2009 roku,
- kwotę wydatkowaną na jego realizację wraz z podaniem źródła finansowania,
- wnioski wynikające z realizacji działań.

Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie do końca marca 2011 roku przedłoży Zarządowi Województwa Podkarpackiego informację wraz z wnioskami z realizacji Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2010 rok.